

STALKING, DICK PICS OG FLIRT DER ENDER GALT / STRESS! OG HVORDAN DU HÅNTERER DET

HONNØR

NOVEMBER
2021

FORSVARET / fordi noget er værd at kæmpe for

RØMØ

ISBJØRN

DYSEKANON

UNIFORMER

PIRATERI

NEO

Nyt grej
Nye opgaver
Nye typer soldater

Jægerkorpset 60 år

ino

12

Stumper

Stranden er skydeskive

Rømø Sønderstrand er et sandt paradys for ballistikkere. To gange om året rykker ingeniører, teknikere, ammunitionseksperter og frivillige fra Hjemmeværnet ud for at indsamle data på nye våben og ny ammunition.

16

På vagt

Fanget i isbjørnens gab

Slædepatruljen Sirius måtte komme en filmfotograf til undsætning efter hans møde med en isbjørn, der trængte ind i hans logi. Dyret er nu på hjemmestyrets radar og klassificeret som "problembjørn".

20

Interview

FMI i den varme stol

Hvem bestemmer, hvad Forsvaret skal anskaffe? Har vi nok på lager? Hvornår får vi nyt uniformssystem? Honnør har spurgt tre chefer fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse.

59

Ordsprog med militær oprindelse

25

Portræt

Jægerkorpset 60 år

T10, Intruder, Combat Assault Dogs. Bliv klogere på Jægerkorpsets udstyr og opgaveløsning. Mød også Frits der har været jæger i 40 år.

34

Brændpunkt

NEO

10 dage. 15 løft. 1071 pax. Få de hårde fakta bag danmarkshistoriens største non-combatant evacuation operation.

36

Fokus

Hvad er krænkende adfærd?

Kan du ikke tåle mosten? Visse steder i Forsvaret er opfattelsen, at man skal kunne tåle seksuelt ladet humor og tvivlsomme kommentarer. Men det er ikke en del af jobbeskrivelsen.

hold

42

Feature

Piraternes skræk

Fregatten Esbern Snare er i Guineabugten for at skabe sikkerhed for blandt andet danske skibe. Styrken er kombinationen af Seahawk-helikoptere, missionshold og ikke mindst fregattens størrelse.

48

Perspektiv

Mentalt rustet

Øvelser i stresshåndtering i de missionsforberedende uddannelser skal være en lige så naturlig en del af uddannelsen som løbetræning.

54

Makkerskab

Et par uger – så er man et godt team

Piloten GER kan selvfølgelig sagtens selv starte sit fly og lette. Men uden mission planneren Kristian kommer han ikke langt.

56

Slaget

Bomber over Serbien

Major Max Vilhelmsen var den første danske pilot nogensinde, der brugte bomber mod et fjendtligt mål.

GREJ

15

El-motorcykel, komposit-ammunition og "usynlig" gummibåd

VORES
VERDEN

60

Fra Instagram til Honnør

Kære læser,

I Forsvaret går vi op i traditioner. Vi taler et til tider indforstået sprog, vi går i uniformer og har rutiner for, hvordan vi gør tingene. Det er vores kultur, som gør det nemmere at sluse nye medarbejdere ind i fællesskabet, fordi vi har en fast opus operandi – måde at arbejde på. Men det har også en bagside. For hvad nu hvis vi synes, at de nye med deres individualisme og baggrund er anderledes?

En løsning kan være at forme dem i vores billede, hvad enten de synes om det eller ej. Som temaet om krænkelser her i Honnør viser, kan det være en dårlig ide. De, der ikke lige finder sig til rette i Forsvarets kultur, risikerer at blive mobbet eller udsat for andre krænkelser, og så er det svært at sige fra, hvis man vil gøre

opmærksom på, at der er noget galt med den måde, vi gør tingene på i Forsvaret. For hvem vil bidrage med nytænkning, hvis man risikerer at blive frosset ud af flokken?

Forståeligt nok, men rigtigt ærgerligt. For os alle. At gøre som man plejer i en tid, hvor verdensbilledet skifter fra dag til dag, er mildest talt en dårlig strategi. Forsvaret står overfor konstant nye udfordringer, og det betyder, at vi på alle niveauer også har brug for dem, som tør tænke anderledes og svømme imod strømmen.

» At gøre, som man plejer i en tid, hvor verdensbilledet skifter fra dag til dag, er mildest talt en dårlig strategi. «

I denne udgave af Honnør fejrer vi Jægerkorpsets 60 års jubilæum. En enhed der – ligesom resten af Forsvaret – har ændret sig drastisk i løbet af årene og vil fortsætte med at gøre det. Allerede nu har korpset indset, at fremtiden også skal inkludere andre typer soldater end dem, der i dag bærer den bordeauxrøde baret. De grundlæggende værdier er de samme, men fordi korpset har omfavnet nye udfordringer, er opgaveløsningen og menneskesynet forandret.

Vi skal ikke smide kulturen ud med badevandet, fordi der er brug for innovation og nytænkning. Vi

skal vide, at vi står på skuldrene af vores forgængere og har lært af såvel deres sejre som fejl. Men vi har brug for dig, der kan og vil. Og vi har brug for, at du bliver budt velkommen i flokken.

God læselyst,

Susanne Lund

Oberst, chef for Forsvarskommandoens kommunikationsafdeling

PS: Når du læser dette, har jeg skiftet job. Dette er derfor min sidste leder i Honnør. Vi ses derude!

HONNØR

Udgives af
Forsvarskommandoen

Ansvarshavende redaktør
Kenneth Pedersen
Generalløjtnant
Chef for Forsvarsstaben

Redaktør
Martin Finnedal

Redaktionen
magasinet@mil.dk

Kommunikationsafdelingen
Holmens Kanal 9
1060 København K
www.forsvaret.dk

Design
OTW

Trykkeri
Rosendahls a/s

Forsidefoto
Staff Sgt Victor Mancilla,
USMC

Redaktion afsluttet
25. oktober 2021
Oplag 27.000

Kilder i Honnør kan optræde med fuldt navn eller anonymiseres ved at bruge enten for- eller efternavn. Dette er afledt af anbefalinger fra Forsvarets Efterretningstjeneste om en mulig sikkerhedsrisiko for nogle personelgrupper, hvis de står frem på en måde, så de kan identificeres.

Layout
Bjarne Valdemar Jensen

Stumper

Kort nyt. Overblik. Grej.

Spot en falsk mail

Er mailen "DUM"?

64 procent af alle danskere har oplevet forsøg på phishing via mails. Spot en falsk mail ved at bruge de tre indikatorer i forkortelsen DUM:

- **D**årligt sprog og stavefejl er ofte en god indikator på, at det er en falsk mail. Her skal du være særligt opmærksom.

- **U**kendt afsender eller uventet kontakt skal straks gøre dig mistænksom. Kontrollér om afsenderen udgiver sig for at være en anden ved at føre din musemarkør over navnet i afsenderfeltet. Her vises afsenders faktiske mailadresse i en tekstboks.

- **M**istænkelige links eller vedhæftninger skal straks gøre dig opmærksom. Åbn dem aldrig, medmindre du har tillid til afsenderen.

Hvis du har klikket på links eller filer i en falsk mail eller oplever mails, som er unormale eller mistænkelige, skal du straks tage kontakt til din lokale sikkerhedsorganisation. Se mere på CID's cyberportal på concernfælles intranet. Vælg fanen Sikkerhed og derefter Cybersikkerhed.

Foto: Tobias Roed Jensen

Grøn flyduks på prøve

Tirsdag den 14. september lettede Forsvarets første elfly fra Karup med testpilot POL ved rorpinden. Over de næste to år skal de to leasede elfly fungere som skolefly for nye piloter. Fordelen ved elfly er, at de udleder betragteligt mindre CO₂, kræver mindre vedligehold og støjer mindre

end konventionelle skolefly. Udfordringen er til gengæld den kraftigt reducerede flyvetid. Producenten bag flytypen, Velis Electro, er slovenske Pipistrel. Denne type fly er det første elfly i verden, som er godkendt til flyvning.

Hvor meget undertøj og hvor mange sokker uddeles egentlig om året?

	2019	2020	2021 opgjort 17.9
UNDERBUKSER - KVINDE - KORT	8.749	9.923	10.491
UNDERBUKSER - MAND - KORT	45.682	56.154	43.963
UNDERTRØJE - KORTÆRMET	48.838	51.935	41.571
SOKKER - BRUN	57.687	72.727	56.503

Kilde: Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (KALA)

×

Dykker fra US NAVY viser striberne frem. Foto: US NAVY

×

Udkast til
specialistuddannelses-
emblem.

×

Udkast til
udmærkelsestegn,
militær fysisk træning.

Udgangs- uniform får nye striber

I løbet af 2022 og især 2023 vil der på baggrund af ønsker fra blandt andet personaleorganisationerne blive indført nye uddannelses- og udmærkelsestegn. De nuværende uddannelsesafmærkninger videreføres uændret, men der bliver for eksempel indført et nyt udmærkelsestegn for nærkamp og et nyt mærke for uddannede dykkere i Søværnet. Flere uddannelser i Flyvevåbnet og ved Specialoperationskommandoen vil også blive markeret med skulderafmærkninger eller emblemer a la faldskærmsvingen.

Det er desuden tanken at indføre anciennitetsmærkning for konstabel- og sergentgrupperne i Forsvaret. Anciennitetsmærkningen kender vi fra blandt andet USA og Norge. Der optjenes og anlægges en skråtstillet stribe for hver tre års ansættelse på venstre ærme af udgangs- og stationsuniform. Der vil være afstand imellem striberne afhængigt af, om soldaten har optjent sin anciennitet som konstabel eller sergent. Det er op til hvert værn at beslutte, om de ønsker at indføre anciennitetsmærkningen.

Forsvarets ledelse har godkendt mærkerne på baggrund af arbejdet i værnssfælles projektgrupper, der anbefaler en række initiativer vedrørende det, der bliver kaldt synlig anerkendelse.

Forsvarets ledelse har samtidig godkendt genindførelse af M/69 uniform i Hæren for alt fast personel under seniorsergentgraden (HRU dog undtaget) og dermed også i kommandoer, skoler med videre, hvor der er tradition for anvendelse af Hærens uniformer.

Læs mere om projektgruppernes arbejde på [ForsvarsInfo](#).

NATO-KLASSE 1

DRONEKOMPAGNI HAR VOKSEVÆRK

► UAS-kompagniet (Unmanned Aerial System) i Varde - også kendt som Dronekompagniet - bliver i løbet af 2022 dobbelt så stort. Kompagniet står over for en bogstaveligt talt stor anskaffelse i form af en helt ny type drone i NATO-klasse 1. I forhold til den nuværende drone, Puma, vil den nye drone supplere med cirka fem gange så stor rækkevidde (minimum 90 km), og der skal forventeligt to-tre soldater til at håndtere den. Der bliver derfor oprettet en helt ny deling udelukkende med henblik på at flyve denne nye drone, der vil kunne bære markant tungere sensorer (typisk kameraer) end Puma. Det er ikke desto mindre et krav, at den skal kunne starte og lande uafhængigt af adgang til landingsbane. De første nye befalingsmænd er så småt ved at begynde ved UAS-kompagniet, og der er løbende jobopslag for både konstabler og befalingsmænd. Samtlige 90 medarbejdere, der også kommer til at indbefatte stabs- og støttefunktioner, ventes på plads i sensommeren 2022. Planen er, at typevalget på dette tidspunkt er afklaret, og at de nye ansatte derefter skal på kursus. Den nye dronetype forventes leveret i begyndelsen af 2023.

Foto: Simon J. Elbeck

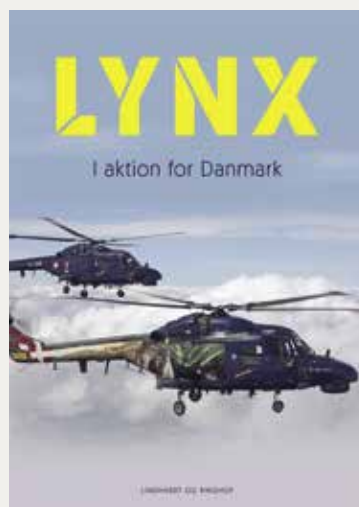

Ny bog om Lynx

► 15. december 2017 fløj helikoptertypen Lynx for sidste gang i dansk operativ tjeneste. Hører du til dem, der savner den elegante, hurtige (op til 400 km/t) og frem for alt utroligt alsidige helikopter, er der udkommet en ny bog til dig. I bogen 'Lynx - i aktion for Danmark' fortæller danske piloter, besætningsmedlemmer og passagerer om deres opgaveløsning i den nu legendariske helikopter, der landede i det danske Forsvar i 1980. Historierne er indsamlet af F-16 piloten MET og fotograferet af Henning Kristensen bedre kendt som Foto-Henning. Det er faktisk deres femte bog sammen. Startskuddet var bogen 'F-16 oplevelser på danske vinger' - udgivet i 2011 og genudgivet i en opdateret udgave i forbindelse med flyets 40 års jubilæum i 2020. Allerede den første udgave blev med sine tre oplag en storsællert, hvilket gav makkerparret blod på tanden til at udgive illustrerede bøger om C-130, EH 101 og nu altså også Lynx. Foto-Henning, der egentlig for længst er pensioneret, havde fået særlig tilladelse til at flyve med i flyene. Overskuddet fra bøgerne går til Soldaterlegatet. Ifølge MET har salget af bøgerne genereret over en kvart million kroner til støtte til skadede veteraner og efterladte pårørende.

"Vi har ikke tjent en krone på det, men det har været en utroligt sjov proces. Henning og jeg taler stadig sammen mindst en gang om ugen, og så giver det da en god smag i munden at kunne hjælpe pe veteraner og deres pårørende."

METs egen erfaring med Lynx er at blive samlet op af den i forbindelse med øvelser, hvor han skulle simulere at have skudt sig ud i Ebeltoft Vig eller ned bag fjendens linjer. "Det er en lille og agil helikopter. Der er lidt sportsvogn over den, ihvert fald i sammenligning med EH 101," husker han.

'Lynx - i aktion for Danmark' er udgivet af Lindhardt og Ringhof og koster 399 kroner.

Foto: Rune Dyrholm

Ørsted og Flyvevåbnet i samarbejde:

F-16 tester radar-dækning blandt havvindmøller

► Sammen med energiselskabet Ørsted har danske F-16-fly hjulpet med at afprøve nye tiltag for at forbedre radardækningen af lufterummet omkring vindmølleparker på havet.

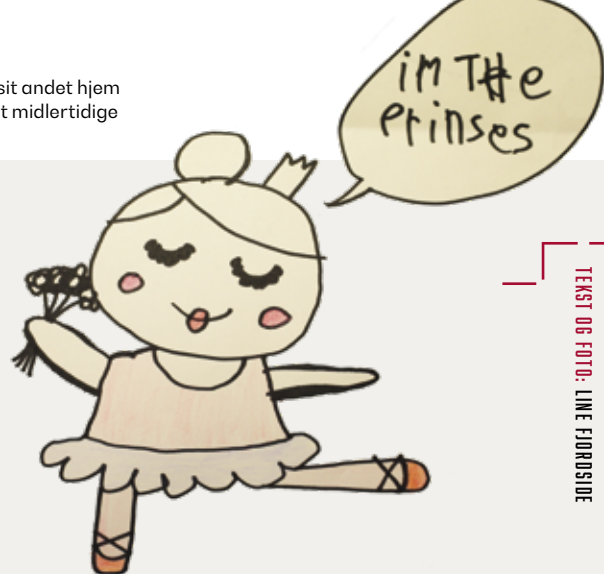
Udfordringen ved vindmøller er, at de kan skygge for

radardækningen af området bag dem set i forhold til radar-en. Der kommer ganske enkelt en blind vinkel i overvågningen af lufterummet, hvilket kan få indflydelse på, om en vindmøllepark kan placeres et givent sted. Problemet er særligt stort i lav højde, og når møllerne står langt ude på havet, hvor de landbaserede radarer ikke kan se på grund af jordens krumning.

Det problem bliver forsøgt løst ved at montere en radar i selve vindmølleparken for at lukke hullet i dækningen. Testen foregik ved, at to F-16-fly fløj mellem møllerne og omkring vindmølleparken for at afprøve effekten af radaren monteret i området.

Ud over at lukke det hul i radardækningen, som møllerne forårsager, kan en radar i vindmølleparkerne potentielt give en bedre dækning, end der var, før møllerne kom.

"Vi skal også ses, når vi er hjemme igen"

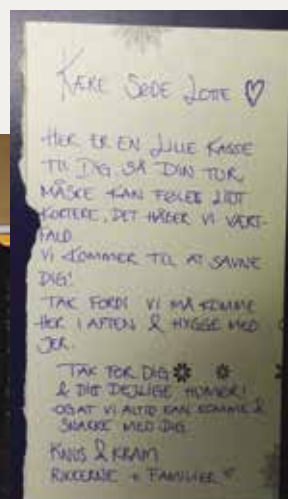

TEKST OG FOTO: LINE FORSØDIE

Langt under dæk på fregatten Absalon deler den 42-årige marinespecialist Lotte et lukaf med tre kvinder i start-20'erne. En spøjs sammensætning i begyndelsen syntes hun, men nu kan hun ikke forestille sig andet. For efter tre måneder om bord under SNMG1 er de ikke bare besætningsmedlemmer; de er blevet hinandens ekstra familiemedlemmer, og fregatten er blevet et andet hjem. "Jeg stoler på dem. Før jeg mødte dem, havde jeg et billede af, at 20-22-årige piger godt kan være lidt ondskabsfulde og bagtale hinanden, men det er de her piger ikke. De er seriøse og engagerede i

deres arbejde - det er vi jo alle sammen. De er med på, at vi er her som en familie sammen. Så de har faktisk givet mig rigtig meget. Jeg er virkelig taknemmelig over at have mødt dem. De har lært mig at slappe mere af." Lotte har været i Forsvaret længe, men har ikke været væk fra sin datter så længe før. Derfor er det også dét, der fylder mest her to dage før hjemkomst. På deres lukaf er Lottes køje den mest dekorerede. Breve og tegninger fra veninder og datteren derhjemme er blandt andet med til at gøre køjen til mit hjem. Men selv om savnet til det derhjemme er stort nu,

kommer hun til at savne sine lukaf-venner, når hun er hjemme igen. "Vi kan ikke undvære hinanden, så vi skal ses, når vi er hjemme også. At være sammen 24 timer i døgnet i tre måneder - og så lige pludselig ikke skulle se hinanden i to måneder, det er jo også lidt mærkeligt. Vi er sindssygt glade for at bo sammen. Vi har opbygget et kammeratskab og stoler på hinanden. Det er virkelig dejligt. Det er jo også med til at gøre det til hjem at være om bord."

SAML-SELV-SYGEHUS

Livreddende udstyr

I **Hangar 55** i det yderste hjørne af Flyvestation Aalborg står fire helt særlige moduler. For 25 år siden fik Flyvevåbnet bygget, hvad der i dag stadig fungerer som luftens svar på Jutlandia.

×

Claus og Allan har i deres kasser blandt andet næsespray, vinkelconnector og testlunge. Her er de fotograferet med det tredje medlem af ICATTs faste stab, holdets leder, oversergent Charlotte.

► Når en såret soldat skal evakueres i 10.000 meter højde, er det dødsensvigtigt, at der er styr på stumperne. Det har de to flight medics, korporalen Claus og flyverspecialisten Allan. Det gælder både til lands og i luften. Sammen med deres leder, oversergenten Charlotte, udgør de den faste stab i Intensive Care Air Transportation Team (ICATT), der hører under Air Transport Wing (ATW). Her i Hangar 55 på Flyvestation Aalborg står fire moduler, der er klar til at blive lastet direkte ind i et C-130J Hercules-fly. Indholdet af modulerne: Respiratorer, bærer, færdigpakke medicintasker med videre er udstyret med grønne skilte. "Klar til brug", står der på dem.

Både ICATT og de til formålet byggede støjdempende containermoduler er resultatet af, at Flyvevåbnet 18. december 1996 oprettede en særlig sanitetsafdeling, (AIREVAC), der udelukkende skal tage sig af evakuerede soldater med fly. Formålet er, at en såret soldat skal opleve samme behandling i flyet, som vedkommende kan få i det danske sundhedsvæsen.

Fit for flight

Når der er brug for evakuering, går et større apparat i gang. En af de to ICATT-tilknyttede anæstesilæger vurderer på vegne af FSK, om patienten eller patienterne vil være i stand til at blive transporteret i flyets trykkabine. Forsvarets Sanitetskommando (FSK) anmoder, når patienten er vurderet "Fit for Flight" Forsvarskommandoen (FKO) om afhentning af patient, hvorefter FKO beordrer Air Transport Wing til iværksættelse af den taktiske luftevakuering. Et medical crew bestående af en anæstesilæge, en anæstesisygeplejerske og en redder/paramediciner fra sundhedsregionerne rykker så ud. De er under flyvningen støttet af en fast flight medic fra ICATT, altså enten Allan eller Claus.

Beredskabet fra patienten vurderes fit for flight til take off fra Aalborg er 48 timer.

For hver opgave, der kommer ind ad døren hos ICATT, går Allan og Claus i gang med 'saml-selv-sygehuset' med relevant udstyr til lige præcis denne opgave.

"Claus og jeg har jo en del rutine i at sammensætte en evakuering. Første spørgsmål er altid, om vi på grund af patientens tilstand skal bruge modulerne eller en ambulance i en Hercules, eller om patienten skal hentes i en Challenger," fortæller Allan.

Ombygget til ebola-isolation

Nogle gange løber de rutinerede medarbejdere alligevel ind i uprøvede opgaver. I 2015 tilbragte Claus 18 timer inde i et af modulerne. Tre danskere var mistænkt smittet med ebola-virus og skulle hurtigst muligt fragtes hjem til Danmark,

uden at smitten spredtes. Et af modulerne blev bygget om, så patienterne kunne forblive isoleret, mens læger, sygeplejersker og medics kunne tilgå patienterne gennem en sluse iført særlige dragter.

For både Claus og Allan er det meningsfuldt arbejde at være ryggraden i AirEvac.

"De danskere, vi henter, bliver trods deres tilstand altid glade og trygge, når det er os, der henter dem hjem. Det er en tilfredsstillende opgave at være dem, der sørger for, at de kan komme godt og sikkert hjem," siger Claus.

AIREVAC 25 ÅR

1996-2002:

Anvendt i situationer hvor mere end en patient afhentes.

2002-2006:

30 patienter afhentes i Irak.

2009-212:

141 patienter afhentes i Afghanistan.

2011:

50 patienter (tre missioner) afhentes i Libyen.

2015:

Tre formodede ebola-patienter afhentes i Sierra Leone.

2020:

En covid-19 patient afhentes i Kosovo.

De fire moduler er udtænkt og bygget, da AirEvac holdt til på Flyvestation Værløse.

På projektiljagt i Vadehavet

Tidevandets daglige rytme spiller en vigtig rolle, når Sikkerheds- og Ballistikafdelingen skal afprøve nye våben og ny ammunition. Forklaringen ligger gemt i de unikke forhold ved Sønderstrand på Rømø.

TEKST OG FOTO: RUNE DYRHOLM

Rømø Sønderstrand

To gange om året rykker ingeniører, teknikere og ammunitionsspecialister fra Sikkerheds- og Ballistikafdelingen under Danske Artilleriregiment ud fra kasernen i Oksbøl og til Sønderstrand ved Rømø for at indsamle data på nye våben, krudt og kugler.

For at lave en ballistisk test af for eksempel rækkevidden på en 5.56 mm affyret fra Forsvarets standardkarabin M10 kræver det, at man kan finde ud af, hvor projektilet er slået ned, når der ikke længere er tilstrækkelig kinetisk energi til at holde det flyvende. Det kræver ikke blot en skydebane på adskillige kilometer, men også en overflade, hvor det er forholdsvis nemt at finde nedslagshullet i jorden - for eksempel en helt plan sandstrand.

Forholdene på Sønderstrand på Rømø er helt unikke og meget velegnede til ballistikkernes behov, for én gang i døgnet kommer tidevandet og visker alle spor ud efter dagens test, og så har man en helt frisk overflade at starte ud med dag efter dag. To håndfulde frivillige fra Hjemmeværnet laver en søgelinje i nedslagsområdet for at finde nedslagshullerne og projektilerne i sandet.

De eksakte nedslag plottes med GPS med få centimeters nøjagtighed, og resultatet giver for eksempel grundlag for at udarbejde de farekalker, som enhver soldat skal kende for sit våben.

Betingelserne på Rømø Sønderstrand er så unikke, at flere lande efterspørger data fra de danske tests. Det britiske forsvar har også lånt stranden og gennemført deres egen omfattende kortlægning af projektilers baner og rikochettering. Data herfra bliver stadig anvendt, hver gang en ny skydebane skal designes.

×

Det nye finskyttevåben C20 fra Colt Canada er en 7.62 kaliber-riffel. Opgaven for Sikkerhed og Ballistik-afdelingen er at samle data på præcisionen og rækkevidden under forskellige betingelser. Testen udføres både med normale skydestillinger og i en testbænk, hvor våbnet monteres, så der er færre variabler. Ved testen blev der målt hastigheder på forskellige typer af ammunition til finskyttevåbnet ud til en afstand på 1.000 meter i spring af 50 meter.

×

Forsvaret har fået en ny leverandør af 5.56 mm-ammunition. Opgaven er at verificere, at den nye leverance opfører sig som de patroner, de afløser. Hvis ikke det er tilfældet, skal sikkerhedsbestemmelserne justeres.

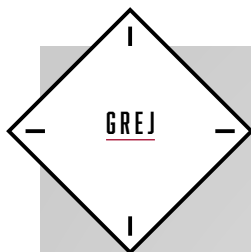
×

Testskydningerne foregår ud fra en container, som er opbygget til formålet. Ét skud affyres ad gangen, og radarer måler udgangshastighed og projektilernes bane. Afprøvningen kan enten foregå med tekniske piber eller med våben fastspændt på testbænken, alt afhængigt af hvad der præcist skal undersøges.

×

En opgave for Sikkerheds- og Ballistikafdelingen er at afprøve ammunition, som er ved at nå sidste anvendelsesdato, og derfor enten skal levetidsforlænges eller skrottes. Her er det 40 mm-røgmarkeringsgranater, som bliver afprøvet for at se, om de fungerer, som de skal.

Fremtidens grej?

Honnør tog forbi årets industridag ved FMI for at tage et kig på fremtidens grej. Producenter af våben og udstyr havde lagt sig i selen for at fremvise deres nyeste påfund eller opgraderinger af eksisterende teknologi. Her er et lille udpluk af, hvad vi fandt.

Elmotorcykel

I fremtiden kan det blive nemmere at bevæge sig mere lydøst i felten. Ved at bruge en elmotor i stedet for en forbrændingsmotor er det muligt at nedsætte støjen markant på dette køretøj fra danske Precision Global. Den er udviklet på baggrund af en elmotorcykel til det civile marked. I den militære udgave har producenten skelet til moto cross for at forstærke affjedring og bremses. Ambitionen er, at to soldater med udrustning kan transportere sig samtidig. Denne model bliver lige nu testet af Jægerkorpset.

Langtrækkende kikkert

Franske Thales har gjort det nemmere at kommunikere om fjendens position. Sophie Ultima, som firmaet kalder deres kikkert, kan detektere en kampvogn på 13 kilometers afstand og samtidig videresende informationen via bluetooth og Wi-Fi til andre enheder. Den vejer kun 2,5 kg og ser næsten lige så godt om natten som om dagen.

Ammunition i komposit

Det amerikanske selskab True Velocity har specialiseret sig i at producere ammunition af kompositmaterialer. Vægten er - afhængigt af kaliber - op til 50 procent lettere end messingammunition. Varmeledning fra våben til ammunition er også langt mindre, hvilket er mere skånsomt for kammer og pibe og forlænger våbnets levetid. Støbning i komposit fjerner alle uøjagtigheder, hvilket skulle forøge præcision. Endelig er kompositmaterialet magnetisk, hvilket er til stor glæde for alle, der har afsluttet en tur på skydebanen med en gedigen oprydning.

Opgraderet dysekanon

Svenske SAAB har præsenteret en ny og opgraderet version af deres dysekanon Carl Gustav - kendt af enhver hærsoldat. Den nye model er betragteligt lettere end sin forgænger. Samtidigt har SAAB monteret termometer i bunden af dysen, som måler temperaturen på det benyttede ammunition. Viden om ammunitionens temperatur hjælper med at øge dysekanonens præcision. Hærens nuværende dysekanon er under delvis udfasning, og der er iværksat et arbejde, der skal finde ud af, hvad en eventuel fremtidig panserværnskapacitet skal kunne.

Selvkørende robot

En ny robot lavet af estiske Milrem Robotics kan gøre patruljelivet væsentligt nemmere. Themis UGV (unmanned ground vehicle) kan hjælpe med at transportere op til 750 kilo igennem kuperet terræn. Den kan styres manuelt men kan også køre autonomt. Themis kan hurtigt konfigureres om til en ekstra våbenplatform eller udstyres med feltbårer til evakuering af sårede. Den kan køre op til 20 km/t og drives af en dieselmotor og en elgenerator.

"Usynlig" gummibåd

Her i vinterhalvåret er det sjældent en spøg at sløre en 11 meter lang gummibåd. Det problem løser gummibåden fra franske Sillinger. Den kan med næsen først sænkes ned på bunden og tilbagekaldes til vandoverfladen ved at åbne for ventiler i agterenden. En slags tørdragt til motoren (en to-takter der indeholder mindre olie end en fire-takter) og derfor er mindre skadelig for miljøet i tilfælde af oliespild) følger med.

Isbjørnens natmad

En sen nattetime ved Sirius' hovedkvarter, Daneborg, vågner fotografen Lars til et sandt mareridt. En sulten isbjørn er trængt ind og får godt fat i hans ene hånd. Tilstedeværende Sirius-folk får behandlet og arrangeret lufttransport til den sårede fotograf. Men isbjørnen har ikke fået nok.

Klokken er 04:20

, da filmfotografen Lars vågner til et mareridt. Svenske Lars er sammen med to kolleger i Grønland for at filme hvalrosser. De overnatter i en bygning ejet af Aarhus Universitet ved Station Daneborg, hvor Slædepatruljen Sirius har hovedkvarter. Det naboskab viser sig at være heldigt for Lars. Da det er august måned og usædvanligt varmt for årstiden, sover fotografen med vinduet på klem. Hans kolleger sover i rum ved siden af.

Pludselig går det op for Lars, at han ikke er alene. En velvoksen han-isbjørn er trængt igennem vinduet, og den nu meget vågne svensker må med sin arm værgе for sig, da isbjørnen langer ud efter ham. Bjørnen griber med sin pote fast i fotografens arm og skovler hans hånd ind i gabet – og bider til. Med skrig og slag prøver Lars at slippe fri, men bjørnen holder fast.

Sultne isbjørne på strejf

Bjørne omkring Daneborg er ikke et særsyn. Men da der på grund af den varme sommer ingen stors har været, kan de op til 700 kilo store rovdyr ikke – som de ellers plejer – vandre på isen og jage sæler. Slædepatruljen Sirius' patruljeførere, også kendt som fupper, har i år oplevet et usædvanligt stort antal isbjørne strejfe rundt om Daneborg. Advarslen kommer som regel fra de seks hundegårde. Fupperne har udviklet en evne til at høre forskel på hundenes gøen. Om de er glade eller gået i isbjørnealarm.

"Når det sker, tager vi pistolbælte på og rykker ud lige-gyldigt, hvordan vi er klædt. Så er det alle mand på dæk. Det gælder også om natten. Der er ikke noget, der kan vække en Sirius-patruljefører som allekaldet fra hans radio eller hundenes bjørnevuf," fortæller sergent Johannes, der er leder af Slædepatruljen Sirius.

Han og hans folk er udstyret med en riffel af typen 53/17 kaliber 30.06 som primært våben til nødværgе mod isbjørne. Riflen har over 100 år på bagen, men da den har vist sig effektiv selv i de mest barske vejrlig, ser patruljen stort på, at den kun er udstyret med korn og kærв. Som alternativt våben til nødværgе har hver patruljefører en pistol af typen Glock 20 med 10 mm-ammunition.

Langt væk fra hjælp

Hverken hunde eller allekald er dog umiddelbart til hjælp for fotografen Lars. Huset, han og hans kolleger overnatter i, ligger 300 meter væk fra Daneborg og de beskyttende hunde. Råbene og larmen fra overfaldet

vækker den første af kollegerne, som styrter til hjælp. I skyndingen får han hverken gevær eller signalpistol med. Fremme ved vinduet går alvoren op for ham. Han griber en kost, som han fra fem meters afstand kyler mod isbjørnen. Forgæves. Kollega nummer to har forstået situationens alvor og klargør en signalpistol, som er det mest effektive afskrækkelsesmiddel mod isbjørn. For eksempel er Sirius-patruljeførere mestre i at skræmme isbjørne væk med denne type våben. På Station Daneborg går de i spredt orden, hvor knaldskud fra signalpistolen placeres foran isbjørnen for at skæmme den.

Den sårede fotograf's kollega gør det bedste i situationen og affyrer signalskud henover isbjørnen, hvorfor den skræmt slipper sit bytte og presser sig baglæns ud af vinduet. Nu vender den sig mod de to hjælpere. Et nyt signalskud får den dog til at vende om og stikke af. Filmfolkene kalder Sirius over radioen, men den går desværre ikke igennem. I stedet går de op til Station Daneborg, hvor denne uges kokkeansvarlige fup er i færd med at forberede dagens måltider. Kokken aktiverer beredskabet.

FAKTA

Der er fire bestande af isbjørne i Grønland – Kane Basin, Baffin Bay, Davisstrædet og Østgrønland. Isbjørne er som udgangspunkt fredet, der er dog fastsat kvoter for hver bestand. Undtaget for fredning er de såkaldte problembjørne, der gentagne gange til trods for bortjagning vender tilbage til beboede områder.

Lægehjælp på distancen

Først vækkes "ældste læge", der har ansvaret for det medicinske område. Sammen med lederen af Slædepatruljen Sirius, Johannes, vurderer han, at skaden på den ilde tilredte hånd ikke er kritisk, men dog behandlingskrævende. Johannes har det overordnede ansvar for stationen og går nu i gang med at undersøge hele den ret så usædvanlige hændelse.

Slædepatruljen Sirius har før været nødt til at dræbe nærgående isbjørne, men det er sjældent, fupperne oplever, at nogen er blevet bidt og såret.

Filmfoto grafen kommer under behandling på

Problembjørnen ved Daneborg er en gammel kending af Slædepatruljen Sirius. Finder den ikke en vej ind i husene, smadrer den bare en rude. Alternativt kan en isbjørn også brase igennem væggen. Foto: Sirius.

Daneborgs "skadestue", hvor man straks har kontaktet Sirius' tilknyttede læge i Danmark. Med til at behandle er Sirius-patruljefører Lasse.

"Jeg laver en video til lægen i Danmark, som så på den baggrund rådgiver os om medicinering og behandling. Fotografen får antibiotika og en sprøjte mod rabies, men ellers er det største arbejde at rense sårene. På venstre tommel har han en flænge, der er to centimeter lang og en centimeter dyb. På undersiden er der en længere og dybere flænge, der blottet senen," fortæller Lasse.

Fotografen evakueres

Alle patruljeførere er uddannet til at kunne give en anelig grad af lægelig behandling. Hvis en fup kommer til skade i Nordøstgrønlands nationalpark, kan der gå lang tid, før hjælp når frem, så den første umiddelbare behandling skal kunne gives på stedet.

Fotografen er chokeret over hændelsen og har stærke smerter, men klarer situationen i ro, mens der bliver lagt bedøvelse, og sårene syes sammen. Da det er vel overstået, kan lederen af Sirius gå i gang med at arrangere transport til Island for fotografen.

"Jeg tager kontakt til Station- og Patruljetjenesten Grønland i Arktisk Kommando. Ifølge vores læge skal fotografen tilses af en læge inden 48 timer. Der er heldigvis mange flyvemaskiner til rådighed, fordi vi er i gang med at genforsyne vores depoter. 12 timer efter, at fotografen blev bidt, landede han i Akureyri i Island med et Twin Otter-fly," fortæller Johannes og fortsætter:

"Kirurgerne i Island skønnede, at vores behandling var tilfredsstillende. Så tre dage efter var fotografen tilbage på Daneborg og filme hvalrosser på Sandøen."

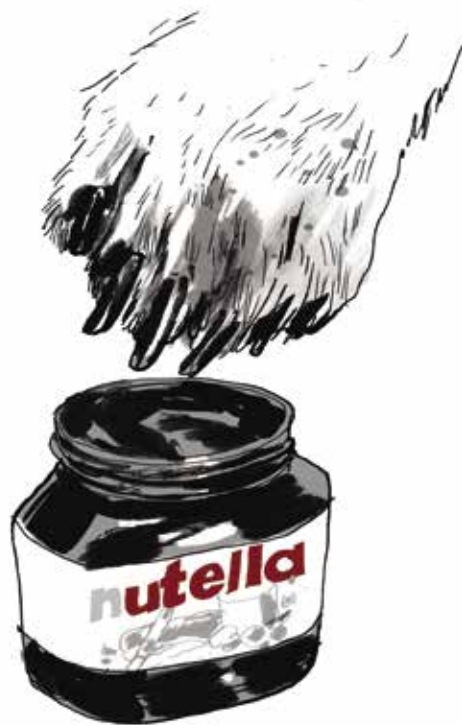
Problembjørn på tynd is

Her slutter historien om isbjørnen ved Daneborg dog ikke. Ved undersøgelse af det natlige angreb finder fupperne spor, der fortæller, at bjørnen har undersøgt flere vinduer, før den fandt et, der stod åbent. Opmuntret af en vis succes vender den de kommende to nætter tilbage til gerningsstedet, hvor den ikke længere finder åbne vinduer og derfor knuser en rude.

Den ihærdige bjørn, fortæller Johannes, er kendt fra fem tidligere episoder. Hver eneste gang har han og hans kolleger, som man skal ved hvert eneste isbjørnemøde, indrapporteret episoden til Grønlands Selvstyre. Den pågældende bjørn bevæger sig nu, om man så må sige på tynd is.

"Vi har svært ved at skræmme den, og selvstyret giver den derfor status af problembjørn. Det betyder, at vi næste gang må skyde og dræbe," fortæller Johannes.

Om problembjørnen har forstået beskeden om sin nye status er uklart. Den har i skrivende stund ikke vist sit ansigt ved Daneborg igen. 🍷

Indbrudsbjørn på Ella Ø

Sommerens isbjørne på Grønlands østkyst er sultne og på ingen måde kræsne. I august 2012 snuste en bjørn sig til en festmenu ved Ørnereden på Ella Ø. Efter at have smadret sig vej ind i en barak fortærede isbjørnen mad for en formue, der får regningen fra en trestjernet Michelin-restaurant til at blegne.

Forret:	38 glas Nutella
Hovedret:	Diverse konserver
Dessert:	Hundefoder
Pris:	60.000 kroner

Sirius-patruljeføreren, der opdagede indbruddet, fortalte, at isbjørnen tilsyneladende havde lært sig at bruge sin klo til at skrue lågene af Nutella-glassene.

[INTERVIEW]

Fup eller fakta om FMI

Der er mange myter og udsagn om Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI): Honnør har sat sig for at trykprøve nogle af disse fortællinger ved at sætte tre FMI-chefer i den varme stol.

"FMI ANSKAFFER ALDRIG DET, SOM SOLDATEN HAR BRUG FOR"

Tom Elvius-Brisson:

Vi anskaffer det som Forsvarskommandoen (FKO) beder os om at anskaffe. I samarbejde med FKO bliver der lavet styregrupper og brugerspecifikationer, kravspecifikationer og brugertest. Men derfor kan den enkelte soldat alligevel godt opleve, at det ikke er det rigtige, der bliver anskaffet. Det er der mange holdninger til - ligesom der er holdninger til, hvilken type bil man anskaffer sig privat. Vi anskaffer det som FKO gerne vil have, vi anskaffer. Vi køber ikke et gevær, fordi vi synes, det er et fedt gevær. Når vi køber et gevær, er det testet og lever op til de krav, som FKO har stillet.

Kasper Riis: Der eksisterer en generel undren over, hvorfor vi ikke bare kan købe det, folk har brug for lige nu. Hvorfor kan man ikke uden videre skaffe sorte affaldssække, når man kan købe dem i Jem & Fix? Hvorfor kan man kun få syv par sokker? Der er helt klart en opfattelse af, at vi er lidt sløve, selv om vi gør meget ud af at være det modsatte.

Jan Olav Skogøy: Jeg bruger rigtig meget af min hverdag på at kommunikere, forklare og forsvare - for eksempel hvorfor der udleveres syv par strømper og ikke 10, hvorfor der kan være mangel på støvler og reservedele og så videre. Vi kommunikerer gerne om, hvorfor der er afvigelser, og hvad vi gør for at sikre, at soldaterne får det, de skal bruge.

Tom Elvius-Brisson: Det kan være svært at forstå, at der kan gå tid, fra

man begynder at tale om en nyan-skaffelse, til man faktisk får den. Når vi får opgaven, skal vi igennem en række processer - både lovgivnings-mæssigt og teknisk. Hvis du har et privat firma, og du for eksempel skal købe noget arbejdstøj til dine medarbejdere, så kan du købe lige præcis det, du har lyst til. Når vi køber ind til Forsvaret, er der en udbudsproces, hvor alle har mulighed for at byde ind, så vi overholder den lovgivning, der er på området. Opgaven er at sikre, at vi kan få varen på det rigtige tidspunkt til den rigtige pris. 🛠️

"DER MANGLER ALTD RESERVEDELE"

Jan Olav Skogøy: Hvis vi for eksempel tager en Piranha 5, som er indsat og bidrager til Hærens operationer, så ved vi næsten på dato og kilometer, hvornår den skal ind og have vedligehold. Det planlægger vi sammen med Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste to år i forvejen. Alt, hvad der skal bruges til vedligeholdet, er bestilt i god tid. Udfordringen kommer selvfølgelig, når Piranha'en kommer op på standpladsen, og den bliver skilt ad, og der vælter et problem ud af den, som man ikke havde forudset. Det sker jo, og måske har vi ikke den reservedel, der mangler. Den er måske blevet brugt til noget andet eller er sendt til INTOPS. Vi har et system, hvor man inden for ganske kort tid kan have en reservedel ligegyldigt hvor i landet, man er. Det kræver selvfølgelig, at den er på lager. Det allermeste af tiden er der styr på reservedelene. Det kører. Planlagt. Men når Leoparden bryder sammen under en skydning i Oksbøl, så kan der godt være ventetid. Det, kan jeg godt forstå, er megairriterende. 🛠️

"FMI ER IKKE GEARET TIL HASTEOPGAVER"

Jan Olav Skogøy: For nylig fik en fregat i Nordatlanten leveret en meget vigtig reservedel på ganske få timer. Den blev fløjet op og kastet ud med faldskærm, så fregatten derefter kunne sejle videre. Det er FKO, der definerer for os, hvornår det haster. Altså ultimativt forsvarschefen. I dette tilfælde besluttede den operative chef sammen med Arktisk Kommando, at det var vigtigt. Og så bliver det også vigtigt for mig og alle mine kolleger i FMI. Vi slap alt, hvad vi havde i hænderne og leverede. Et andet eksempel er under corona-indsatsen, hvor Beredskabsstyrelsen rekvirerede beskyttelsesdragter. Det tog fem dage fra vi modtog bestillingen, til leverancen stod i Thisted. Hvis vi er i tvivl om, hvad vi skal prioritere, får vi god hjælp af FKO, Hjemmeværnskommandoen og Beredskabsstyrelsen.

Kasper Riis: Når du siger, at vi ikke er gearet til hasteopgaver, så kan det være fordi, vi ikke har varen i brug eller på lager. Selv om det er en hyldevarer, så er det ikke sikkert, at leverandøren har det på sine hylder. Så skal det først produceres - måske i Østen eller Nordamerika - så inden det er kommet i produktionslinjen og bliver sendt med skib eller fly til Europa, går der noget tid. Hvis vi har det på hylderne, kan det gå stærkt.

Tom Elvius-Brisson: Der er også forskel på, hvilke typer af produkter det drejer sig om. Noget har vi sikkerhedsbeholdninger af, og andet har vi ikke. Men som udgangspunkt er vi godt gearet til, at noget skal gå stærkt. Vi skal dog også huske, at når vi laver mange hasteanskaffelser - som vi for eksempel gjorde under

Kasper Riis
Major, chef for kapacitetscenter udrustning.

Jan Olav Skogøy
Kommandørkaptajn, vicechef for Supply Chain Divisionen.

Tom Elvius-Brisson
Oberstløjtnant, chef for Forretningsområde Soldaten.

covid-19 - så er der andet, som bliver nedprioriteret.

Jan Olav Skogøy: Vi har det på lager, som er aftalt med FKO, som er afstemt med økonomien, som er afstemt med politikerne. Det lyder som ansvarsfraskrivelse, men det er den virkelighed, vi lever i. Værnene har kun det, som politikerne har givet Forsvaret penge til. Mange har en mening om, at det ikke er afstemt, og at der er langt flere opgaver, end der er ressourcer til, men det er en helt anden historie. Vi tager udgangspunkt i, at hvis stumpen ligger på lager, så er det kun fysikken, der sætter grænser for, hvornår den er fremme. ⚙

"FMI HAR MINDRE PÅ LAGER END TIDLIGERE"

Jan Olav Skogøy: Vi har haft nogle ting liggende, som vi ikke har brugt i rigtig lang tid. Dem har vi efterhånden fået solgt. I og med at mobiliseringsforsvaret blev nedlagt har det ikke været prioriteret med beredskabsoplægninger, som man for eksempel ser det i Finland. Hvis vi i dagligdagen af alle mulige forskellige årsager har vurderet behovet anderledes, eller brugsmønstret har ændret sig, så har vi et problem, som vi skynder os at justere.

Tom Elvius-Brisson: Der er ingen tvivl om, at lagerplads er dyrt. Det kan man også se på den anden side af hegnet. Det koster penge at have noget liggende på lager, som ikke bliver brugt. Derfor gør vi alt, hvad vi kan for at optimere, samtidig med at vi stadig har materiel på lager til missioner eller uforudsete hændelser. Vi er jo ikke et helt almindeligt firma, så vi er forberedt på, at der kan ske noget uforudset. Vi forsøger at agere som et professionelt firma og være så forudseende som muligt. Hvis det er så vigtigt som for eksempel en reservedel til en kapacitet, så har vi det på lager. Eller også har vi en leverandør, som har det på lager.

Jan Olav Skogøy: Hvis soldaten spørger, hvornår vedkommende kan få sin støvle størrelse 43, så slår vi det op lokalt og får undersøgt, hvor der er et par i den størrelse. Så giver vi besked om, hvornår den kan skaffes. Der er også en sms-service, hvor man kan skrive ud til soldaten og fortælle, hvornår varen er på forsyningscenteret. Når støvlen er udleveret, bliver den registreret i DeMars, og på et tidspunkt får Kasper en alarm om, at nu mangler der støvler på vores lager, og så kan han sætte ekstra indkøb i sving. Den proces er helt automatiseret. ⚙

"FMI BRUGER FOR MANGE RESSOURCER PÅ AT KØBE SPECIALUDSTYR ELLER TING, DER SKAL TWEAKES."

Jan Olav Skogøy: Den historie hører jeg tit - at vi stiller nogle helt særlige krav til at få bygget udstyret om, så det passer til os. Men det er historier fra fortiden; blandt andet om nogle flyvemaskiner med særlige krav til, hvor knapperne skulle side. Hvis du for eksempel tager Seahawk-helikopteren, så er den så tæt, vi kommer på en hyldevare. Sådan er det også med geværer, uniformer og ammunition.

Tom Elvius-Brisson: Helt grundlæggende er det brugerens ønsker, der danner baggrund for, hvad vi køber. FKO laver en brugerspecifikation, og ud fra deres operative behov opstiller de nogle krav til det produkt, som FMI skal anskaffe. Så foregår der en lang proces, hvor vi undersøger, hvad markedet kan levere. Så går vi tilbage til FKO og hører, om der er krav, man kan gå på kompromis med. Ønsker man en specialløsning, eller kan man gå på kompromis med nogle af kravene for at undgå, at det bliver utroligt dyrt? Der er krav, der er ubetingede, og så er der krav, som er betingede, og det er altid aftalt med FKO. Ja, der kan godt være operative krav, der gør, at det er en lidt tweaked del og ikke en hyldevare. Men et langt stykke henad vejen er det hyldevarer, vi køber. Hvis altså man kan kalde en uniform, som kun Danmark bruger, for en hyldevare. 🇩🇰

MENS VI VENTER PÅ NYT UNIFORMSSYSTEM

Soldater oplever, at der i øjeblikket er færre uniformer på lagrene. Baggrunden er, at Forsvaret er i gang med at anskaffe et nyt fællesnordisk uniformssystem. Men pandemi og international skibstrafik har spillet et ubehageligt puds.

Honnør: Hvornår kommer de nye uniformer?

Kasper Riis: Det kan vi ikke sige på nuværende tidspunkt, men vi kan sige, at vi er i en udbudsproces med det nye uniformssystem. Derfor forsøger vi at nedbringe lagerbeholdningen af det eksisterende, så vi ikke står med en kæmpe pulje af uniformer, når de nye kommer.

Honnør: Så beholdningen af uniformer lige nu er lavere end tidligere?

Kasper Riis: Ja det er den.

Tom Elvius-Brisson: Målsætningen er, at soldaten helst ikke skal kunne mærke det. Nu siger jeg "helst ikke". Hvis det er en yderstørrelse eller en meget gængs størrelse, man har brug for, kan det være, at Jans folk må sørge for, at stumpen kommer fra et andet depot. Men selv om udgangspunktet er, at soldaten ikke skal kunne mærke det, så vil vi da være nogle skarn i vores lagerstyring, hvis ikke vi forsøger at bringe lagrene længst muligt ned, så vi ikke har til 10 år af det eksisterende liggende, når det nye kommer.

Kasper Riis: Men der er jeg nødt til at sige, at vi har et tæt samarbejde med Supply Chain-divisionen herunder forsyningscentrene og hoveddepotet for at sikre, at soldaterne har de uniformer, de skal bruge. Der foregår meget tæt kommunikation og koordination for at få det her til at lykkes

Jan Olav Skogøy: Som Tom siger: Hvis der mangler

noget et sted, så gør vi alt, hvad vi kan for at finde det et andet sted og få det hen til dem, der står og mangler det.

Kasper Riis: Nu vi taler om uniformer - ikke fordi vi vil fralægge os ansvaret - men vi har været i en pandemi, hvor hele verden har været påvirket. Og det har haft en meget stor påvirkning på levering. Især uniformer har været meget hårdt ramt. Der er uniformsstørrelser, som vi skulle have haft leveret for et år siden, og som vi stadig ikke har fået leveret. Så jeg vil ikke afvise, at der er steder, hvor der er lave beholdninger af en given størrelse. Det er sådan set ikke, fordi der ikke har været rettidig omhu. Det er fordi, der skete noget meget alvorligt nede i Wuhan for snart to år siden.

Tom Elvius-Brisson: Den havde vi ikke lagt ind i vores sikkerhedsbeholdning. Det erkender vi.

Kasper Riis: En ting er produktionsfaciliteter i Asien. En anden ting er transportmulighederne. Når vi tænder for nyhederne, kan vi jo se, hvor store problemerne er med at få fragtet gods fra Asien til Europa. Fordi der hverken er nok containere eller skibsfaciliteter. Når vi er i en fase, hvor vi forsøger at nedbringe beholdningerne på vores uniformer, så er vi mere sårbare. Det er noget, vi har forsøgt at gøre noget ved, men pandemien har været udfordrende. Så snart vi konstaterer, at der er en udfordring, kommunikerer vi ud til de operative myndigheder. . 🛠️

Kilde:
Sami Ali Rida,
Ingeniør og teknisk
sagsbehandler for
blandt andet
medaljer.

Sådan bliver en anskaffelse til:

FORSVARETS MEDALJE FOR INTERNATIONAL TJENESTE

1 FKO giver FMI et varsel om forestående ønske om anskaffelse. Derefter sonderer FMI terrænet for mulige leverandører.

4. marts 2021 får FMI officielt opgaven med at anskaffe 4.000 medaljer. FKO leverer tegninger af medaljen godkendt af rigsheraldikeren. Det er besluttet, at medaljen skal udføres i bronze, hvilket er nyt. Tidligere anskaffede medaljer er i sølv.

FMI henvender sig officielt til leverandøren. I dette tilfælde en leverandør, som man tidligere havde en rammeaftale med. FMI har for tiden ikke en rammeaftale på medaljeområdet. Fordi der er tale om en begrænset anskaffelse, behøver den ikke at blive sendt i udbud.

Da det er første gang, leverandøren skal levere en medalje i bronze, beder FMI om materialeprøver.

Efter tre uger ankommer materialeprøverne fra leverandøren. Disse sendes videre til FKO. FKO beslutter, hvilken nuance af bronze medaljen skal fremstilles i, og vurderer, om medaljen i øvrigt lever op til forventningerne.

Midt maj kommer svaret fra FKO. FMI sender den valgte prøve videre til leverandøren.

Første leverance modtages i slutningen af juli.

Resten leveres 1. september, hvorefter medaljen kan overrækkes til den enkelte soldat på tjenestestedet. 📦

ORDBOG

Supply chain (forsyningskæde): Den sammenhængende kæde af led fra produktion, leverandør, distribution, lager og levering.

Forsyningscenter: Stedet, hvor soldaten får udleveret eller afleverer forsyningsgenstande.

Udbud: Enhver offentlig virksomhed er forpligtet til at indhente tilbud fra alle tænkelige leverandører. En lang række regler beskriver nøje, for eksempel hvor lang tid leverandører har til at forberede deres tilbud for at kunne komme i betragtning.

Rammeaftale: En enkelt leverandør kan godt vinde et udbud, der strækker sig over tid og indeholder flere forskellige ting.

Brugerspecifikationer: FKO's specialister er med til at udarbejde specifikationer, der er med i vurderingen af, hvad der skal indkøbes. For eksempel er Forsvarets pistol såkaldt striker fired, hvilket betyder, at den ikke har hane. Der er operativ erfaring med, at hanen kan hænge fast i tøj og udstyr.

Kravspecifikationer: Blandt andet brugerspecifikation indgår i den endelige kravspecifikation: Hvad skal anskaffelsen kunne, hvad er budgettet, hvad er fristen for levering med mere.

Styregruppe: En tværgående gruppe chefer fra både FKO og FMI holder øje med, at et projekt holder kursen fra start til slut.

PORTRÆT

For 40 år siden skulle Frits vælge mellem officersskolen, en karriere som professionel fodboldspiller eller livet som jæger. Her fortæller han om den voldsomme udvikling. Jægerkorpsen har været igennem, siden han tog springet.

Jægerkorpsen 60 år

Alt er forandret – men kerneopgaven er den samme

Forandringer hos Jægerkorpset har været mange og markante siden oprettelsen i 1961. Korpsbefalingsmanden Frits har været med siden begyndelsen af firserne og kan fortælle om et korps i evig udvikling, men hvor kernen og værdierne er de samme.

”En ting er, som det altid har været,” siger Frits med sin tydelige og faste stemme, ”i 40 år har jeg stået op klokken 0530, løbet en tur og udført min FUT, inden jeg er mødt ind på arbejde. Det er blevet en ’sygdom’, men jeg tænker, det er en god sygdom. Den velvære, man har resten af dagen, er hele træningen værd.”

I 1983 begyndte Frits som spejder i en af Jægerkorpsets patruljer, og nu i 2021 er han chefsergent og korpsbefalingsmand. Endnu da. Når 2021 går på hæld, gør Frits’ karriere det samme. Pensionen venter.

”Jeg har haft det bedste job,” siger Frits med et smil om sin tid i Jægerkorpset.

Smilet og morgenløbeturene er konstante. Resten har forandret sig langsomt, men sikkert for Frits og Jægerkorpset. Våben, missioner, træning og udstyr er blevet opdateret, moderniseret og forandret. Trusselsbilledet har forandret sig markant, siden Fritz begyndte i Aalborg.

Fra øst mod syd

Faktisk skal vi endnu længere tilbage for at finde grunden til, at Jægerkorpset eksisterer. I 1961 blev det besluttet, at Hæren skulle have en eliteenhed. En enhed, som kunne operere på andre vilkår end almindelige soldater, og som kunne operere selvstændigt bag fjendens linjer.

I 60’erne var den kolde krig mellem NATO-landene på den

Frits bestod aspirantkurset i 1977, men blev først jæger tre år efter. Privatfoto.

ene side og Warszawapagten med Sovjetunionen i spidsen på den anden side i fuld gang. Derfor skulle Jægerkorpset oprettes som en slags fjernopklaringsstyrke der, i tilfælde af, at den kolde krig mellem NATO og Warszawapagten blev varm og reel, kunne indsættes mod øst for at skaffe efterretninger om fjenden og hans styrker og svagheder. En opgave kendt som *special reconnaissance*.

”Vi skulle ind bag fjendens linjer og finde efterretninger mod fjenden – hans placering, bevægelser, type enheder og materiel. Dengang var fokus helt klart mod øst” husker Frits tilbage til sin begyndelse i Jægerkorpset.

”Vi øvede, hvordan vi trængte ind bag fjendens linjer og lagde ruter og sørgede for, at vi og resten af Forsvaret vidste, hvilke ruter en fjendtlig fremrykning ville vælge. På den måde kunne vores egne styrke være klar til at imødegå fjenden,” fortæller Frits.

Frits’ vej til at blive jægersoldat var ikke snorlige. I 1977 gennemførte han aspirantkurset, men vendte tilbage til sit tjenestested hos Prinsens Livregiment. Først cirka tre år senere skulle han tage valget mellem officersuddannelsen, Jægerkorpset eller en karriere som fodboldspiller. Valget har han ikke fortrudt en eneste gang i de seneste 40 år.

”Det her er nærmest én stor familie, som man er gift med, og når man først er herinde, så holder man fast i denne verden,” siger Frits og illustrerer, hvordan han holder fast i en imaginær bordkant.

Fokus skiftede ret hurtigt

I slutningen af 80’erne og med Murens fald i 1989 og Sovjetunionens kollaps ændrede verdenshistorien sig, Jægerkorpsets opgaver fulgte med, og korpsets træning måtte derfor også ændres.

”Fokus skiftede ret hurtigt fra øst mod syd. Opgaverne handlede ikke længere kun om special reconnaissance bag fjendens linjer. Der kom langt flere og mere forskellige opgaver. Nu handlede det også om *direct action* (direkte kamp, red.), og det krævede mere uddannelse af os som operatører.”

I 90’erne fik Jægerkorpset sin første officielle mission, da operatører blev indsat på Balkan. Her skulle de blandt andet agere bodyguards, skabe sikkerhed for danske diplomater og støtte andre danske enheder. Og i Kosovo i 1999 var Jægerkorpset udsendt som spydspids, inden den første danske bataljon fra Hæren blev indsat. I februar 2002 var Jægerkorpset igen blandt de første, da Danmark drog i krig i Afghanistan. Her bestod opgaverne blandt andet i at observere mod fjendtlige styrker i det sydlige og østlige Afghanistan, og så skulle jægerne være klar til at neutralisere enkeltpersoner og grupper, hvis behovet opstod.

Flere støttende soldater

Præcis hvilke opgaver, Jægerkorpset løser, når de er på mission, er klassificeret og omgærdet af en hel del mystik. Men Frits fortæller, hvordan hele setuppet omkring jægersoldaterne og deres opgaver i starten grundlæggende var det samme.

”Nogle mennesker arbejder for at kunne leve. Vi lever helt klart for at arbejde”

– Anton, 34 år, jægersoldat i syv år.

Jobbet som jægersoldat er ikke et 9-16-job. Jægerne føler et særligt ansvar for deres egen uddannelse, deres kolleger, familien derhjemme – og sidst men ikke mindst for selve Jægerkorpset. Anton har været jæger siden 2014. Målet med at søge ind var at blive en del af eliten og dermed stå side om side med nogle, der tager sit ansvar lige så alvorligt, som han selv gør.

”Jeg søgte til Jægerkorpset, netop fordi jeg gerne ville have et større ansvar. Fordi vi er den skarpeste enhed i Forsvaret, og det er her, vi udvikler mange ting, som resten af Forsvaret bruger efterfølgende. Jeg synes, at man skylder Hæren at være med til at gøre Hæren bedre – det er jo dem, vi skal spejle os i og omvendt,” siger Anton.

Ansvar findes i mange former og størrelser. I det daglige handler det for Anton om at være i god fysisk form, holde sig fagligt opdateret og holde trit med undervisning og træning inden for den patrulje, som han er en del af. Netop fordi Jægerkorpsets soldater er dem, der bliver indsat til løsning af risikofylde opgaver, kan ansvaret i hverdagen og under øvelse ikke adskilles fra ansvaret under en skarp mission. Det hele hænger sammen: Hvis ikke de træner realistisk, er de ikke forberedt på den virkelighed, de møder. Derfor er ansvaret i hverdagen lige så vigtigt som at leve op til det ansvar, man får tildelt på en mission.

Men er forpligtelsen til Jægerkorpset vigtigere end familien.

”Jeg synes ikke, at man kan sige, at ens forpligtelse over for Jægerkorpset er større. Det handler om at være god til at holde de to verdener op mod hinanden og navigere i det. Nej, forpligtelsen er ikke større, men det ligger tæt op ad hinanden og det skal man have en forstående kone og familie for at være i,” siger Anton.

Jægerkorpsets Combat Assault Dogs (CAD) bruges blandt andet til at øge personelsikkerheden i forbindelse med kampopgaver. Der bruges udelukkende hunde af racen malinois, som er både lettere, mere agile og hårdføre end for eksempel schæferhunde.

Jægerkorpset råder over en række forskellige køretøjer, som giver stor mobilitet og lang udholdenhed. På billedet ses en Intruder, der har over 10 år på bagen og blandt andet været indsat i Mali.

”Vi vil gerne gøre tingene rigtig første gang. For med de opgaver, som vi bliver stillet, er det ikke sikkert, at der er en gang nummer to”

– Claes, 29 år, jægersoldat i tre år.

Claes ser sin taske og sit grej igennem en, to, tre gange – og så igen. Der skal være styr på mindst detalje, for hvad nu hvis noget går galt, og det var hans fejl? Claes husker godt de første dage på patruljekursus. Her fik han og øvrige deltagere et par kommentarer med på vejen om at stramme op og gøre det ordentligt. Nu som operatør er det helt naturligt at være mere end almindeligt velforberedt. Ordet ”perfektionisme” ligger lige for, men det er ikke et ord, Claes bryder sig om.

”Jeg vil egentlig hellere sige, at vi er ordentlige. Jeg ser perfektionisme som et negativt ladet ord. Hvis man er perfektionist, kan man ikke acceptere, at man fejler. Vi er jo bare ihærdige – vi bliver ved, indtil vi gør det godt nok,” siger Claes. Hvad kræver det så at gøre noget ”godt nok”? En helvedes masse træning forklarer Claes og så et særligt mindset og en velovervejede udførsel. Det handler ikke om, at der aldrig må laves fejl, men derimod om at have sine forberedelser i orden, så der kan trækkes reel læring ud af de fejl, der bliver begået i et sikkert træningsmiljø.

”Hvis vi skal øve noget, så er vi nødt til at kunne trække læring ud af det. Det giver ikke mening at gøre noget bare for at gøre det. Det er spild af vores tid og ressourcer. Det er et mantra at kende sine egne svagheder,” siger Claes.

At være bevidst om, hvad man er mindre god til, kræver ifølge Claes enormt meget selvindsigt, hvilket kan være en svær, men nødvendig kunst at mestre, når man hele tiden skal udvikle sine egne kompetencer.

Jægerens program er blandt andet bygget op med perioder af disponibel tid. Her er det op til dem selv at have øje for, hvad de mangler træning i for tiden og så tilrettelægge denne træning – eventuelt med støtte fra en kollega, der er bedre på området.

”Hvis der er noget, man ikke er særlig god til, er det jo vigtigt at gøre noget ved det,” siger Claes.

Soldaten og hans patrulje skulle – groft sagt – ind bag fjendens linjer, skaffe efterretninger og hjem igen.

I dag er opgaverne blevet langt mere komplicerede. Der er dukket en hel del støttefunktioner op om soldaterne, så der i dag i bedste fald bør være omkring to-tre støttende soldater omkring hver enkelt jægersoldat. Jægersoldaten bliver ofte støttet af andre specialister, som både kan komme fra Jægerkorpset og andre dele af Forsvaret.

"Vi er alle afhængige af hinanden," siger Frits. "Det sammensatte hold er ofte det, der gør forskellen, og vi organiserer os efter opgavens karakter."

"Siden jeg begyndte, er vi blevet over dobbelt så mange og dobbelt så store her i Aalborg. Når man ser på vores opgaver i dag, så kunne vi være dobbelt så mange folk," siger Frits.

Opgaveporteføljen består i dag af alt fra klassiske rekognosceringsopgaver over personbeskyttelse og direct action ude i felten til hjemlig støtte til politiet.

"Opgaverne er blevet meget mere komplekse i dag, og vi skal hele tiden afsøge grænserne i forhold til, hvad man skal kunne som jægersoldat. Grundlæggende er vores færdigheder de samme – vi skal hvile i os selv, have en god tilpasningsevne, skyde og løbe og skaffe efterretninger, men der bliver ved med at komme nye lag og opgaver ovenpå. Udfordringen er nogle gange, hvad der skal tages væk, når nye lag bliver tilføjet," siger Frits.

Opgraderet grej

Heldigvis er det ikke kun opgaverne, der ændrer sig. Udstyret ændrer sig også og er blevet noget helt andet, end det var, da Frits første gang gik ind bag hegnet i Aalborg.

"Der foregår en rivende udvikling. Det er helt sindssygt," siger Frits.

Når han husker tilbage på sit udstyr og sin uniform i start-80'erne, så er der ikke noget tilbage. Alt er skiftet ud, opdateret og moderniseret.

Det er ikke al Jægerkorpsets udstyr, som Frits vil løfte sløret for. Men han fortæller, hvordan de som de første i Forsvaret i slut-80'erne fik night vision-udstyr, så de kunne se og kæmpe om natten. Dengang var det helt unikt og ren science fiction for andre end specialoperationsstyrker. I dag kan man købe natkikkerter på internettet og i de fleste jagt- eller spejderbutikker.

"Vi har ofte testet udstyr og våben af, inden det er blevet bredt ud til resten af Forsvaret. Og selv om bureaukratiet herinde kan være tungt at arbejde med, så vil jeg sige, at vi er ret godt med," siger Frits.

Jægerkorpsets forandring handler ikke kun om nye opgaver og ny teknologi. Også hvad mentaliteten angår, har Jægerkorpset forandret sig igennem tiden.

"Da jeg begyndte, kunne her godt være en lidt macho-mand-tilgang til tingene. I dag er det mere normalt, at vi snakker om tingene – både gode og dårlige," siger Frits og fremhæver, at alle operatørerne skal forbi psykologer, når de kommer hjem fra missioner og opgaveløsninger.

Også i tilgangen til, hvordan jægersoldater bliver rekrutteret og uddannet, har korpset forandret sig.

"Tidligere var optagelsen af nye jægere meget baseret på

Hverveplakat fra begyndelsen af 60'erne.

at vælge fra – i dag handler det om 'train in', hvor vi ser på, om den enkelte er trænbare, og om vi mener, personen kan udvikles," fortæller Frits.

Kan bruges resten af livet

Ligesom i resten af Forsvaret – og i samfundet i øvrigt – er det en udfordring for Jægerkorpset at få nok ansøgere og ikke mindst de rigtige ansøgere.

"Da jeg var ung, var der ikke så mange valg. I dag er der utallige muligheder, og de unge kan bare hoppe fra og hoppe til noget andet, hvis de vil," siger Frits, som mener, at der er en nulfejlskultur i samfundet, som gør folk angste for at fejle. Frits frygter, at den gør, at mange ikke tør tage chancen og søge ind til Jægerkorpset.

"Mit gode råd til nye kommende jægere vil være: Tag springet. Herinde handler det om at lære. Jægerkorpset gør ikke folk dumme. Her handler det om at lære sig selv at kende og acceptere andres holdninger, arbejde sammen i teams og efterleve en fælles plan. Sammen står vi stærkest – både jægersoldater, specialister, støttefunktioner og alle vores enablers," siger Frits.

Som han siger med al den erfaring, som over 40 år som jæger har givet ham:

"Ved at blive en del af korpset lærer man sig selv at kende på godt og ondt. Man lærer at arbejde selvstændigt og i teams under ekstreme og pressede forhold. Ting, som kan bruges resten af livet." 🛠️

Jubilæumshilsen fra Kommando Spezialkräfte – Schweizer Armee.

"The Armed Forces Reconnaissance Detachment 10 (ARD 10) – is privileged to have a long lasting partnership with the Jägerkorpset. The mutual exchange of technical skills, specialists trainings, tactical experiences and FTXs, continuously generates essential inputs for the further development of the Swiss Special Forces. FRITS - thank you very much for all you have done for us, and we wish you all the best for the upcoming years. Godspeed!"

Star Wars-teknologi og helt nye typer operatører

Droner, eksoskeletter og jetpacks. Jægerkorpset skal opruste gevaldigt for at kunne tage kampen op i en fremtid med klimaændringer og global befolkningstilvækst.

Jægerkorpset bliver spydspids i en uvis fremtid, hvor kamppladsen kommer til at ændre sig radikalt. Det stiller krav om helt nye typer af operatører og udstyr, der ligner noget, vi mest kender fra Star Wars og andre science fiction-film.

Det fortæller commandørkaptajn Kristoffer Kruuse, der er chef for specialoperationssektionen i Kapacitets- og Udviklingsafdelingen (KUA) i Forsvarskommandoen. Han og hans kolleger ser blandt andet på, hvordan fremtiden ser ud for Jægerkorpset i de kommende 10-15 år.

Klimaændringerne og den globale befolkningstilvækst gør, at fremtidens konflikter og operationer formentligt vil foregå i urbane scenarier og megabyer. Det kommer til at stille nye krav til både de enkelte operatører, men også til den teknologi, Jægerkorpset i fremtiden skal udrustes med.

Droner og jetpacks

Blandt andet er udviklingen af droner vigtig at holde øje med. Dronerne tænkes for eksempel anvendt til genforsyning i urbane miljøer. Dronerne kan desuden få en rolle som forsvar mod fjendtlige droneangreb – eksempelvis små dronesværme – både nationalt og internationalt.

Denne jægersoldat er udstyret til en såkaldt breachopgave – altså indtrængen i bygning. Hans hjelm er blandt andet udstyret med kombineret høreværn, der holder høje lyde ude, og intercom, der er koblet til hans personlige radio. Hjelmen er desuden udstyret med night vision goggles. Endelig er soldaten iført en maske, der beskytter mod løst bygningsmateriale eller andet støv, der uundgåeligt hvirvles op, når man sprænger sig ind i en bygning.

Ud over droner ser Kristoffer Kruuse og hans folk på, hvordan Jægerkorpset skal komme frem, når de er ude i operationer. Udviklingen inden for meget små og meget lette transportmidler som for eksempel jetpacks og speeders, som du måske kender fra Star Wars, er bogstaveligt talt flyvende. Der findes allerede lavtflyvende dronelignende fartøjer, som med stor hastighed kan fragte en til to personer. Den slags transportmidler kan sagtens være fremtidens transportmidler for specialoperationsstyrker, fortæller Kristoffer Kruuse.

"Det vil gøre det muligt for os at bevæge os hurtigt og frit – uafhængig af trafik, veje, menneskemængder og uforkommeligt terræn. Det er teknologier, som vi følger meget tæt," siger Kristoffer Kruuse.

KUA ser desuden på muligheden for at opretholde og øge den enkelte operatørs kampkraft. Der findes allerede mange eksempler på eksoskeletter: Fællesbetegnelsen for et mekanisk stivgørende skelet, der sidder uden på en levende organisme.

"Grænselandet mellem operatørforstærkende teknologier og robotter vil vi følge meget nøje de næste år. Disse teknologier har potentiale til drastisk at forrykke magtbalancen på kamppladsen," siger Kristoffer Kruuse.

Fremtidens operatør

Man kan med andre ord købe sig fattig i højteknologisk udstyr, men det hele begynder med operatørens kvalitet. Det gælder nu og i fremtiden, og derfor er én af Jægerkorpsets fremtidige udfordringer at uddanne nok dygtige operatører.

"Hvor vi fra Jægerkorpsets fødsel og op til Murens fald primært målrettede operatøren mod imødegåelsen af truslen fra øst – Sovjet og Warszawapagten og dermed en meget afgrænset og begrænset operationsportefølje – har vi i de seneste 20 år oplevet en operationsportefølje i voldsom vækst og udvikling," siger Kristoffer Kruuse.

Denne udvikling kan ikke længere indeholdes i en og samme operatørtipe. Derfor er der behov for at gentænke operatørbegrebet imod en højere grad af specialisering og diversitet.

"Vi forventer, at udviklingen af operatøren i løbet af fem til 15 år går fra tyngde omkring den oprindelige slagkraftige type til måske fem-otte forskellige operatørtyper med hver deres rekrutteringsbehov, uddannelsescyklus og operative kompetencer," siger Kristoffer Kruuse.

Der vil altså også i fremtiden være behov for den ultimative enkeltkæmper med alle de færdigheder, som Jægerkorpset i mange år har optimeret og er gode til.

Men i fremtiden vil enkeltkæmperen have behov for at blive suppleret og støttet. Både af forskellige former for operatører og af langt flere teknologiske hjælpemidler. Jægerkorpset skal også om 10-20 år kunne løse alle kendte og endnu ukendte opgaver.

Præcis hvordan KUA og operatørerne skal forberede sig på fremtiden, kan Kristoffer Kruuse ikke komme yderligere ind på. Den nuværende linje med, at den, der lever skjult, lever godt, skal der ikke ændres ved. Tværtimod vil den snarere blive skærpet, fortæller han.

"Sensitiviteten i Jægerkorpsets opgaver og operationer tilsiger en naturlig mådeholdenhed i åbenhjertigheden i forhold til udviklingsbehov og anvendelsesmuligheder." 🛠️

”Der skal træffes nogle svære valg engang imellem”

– Søren, 36 år, jægersoldat i 13 år.

Søren er patruljefører i Jægerkorpset. For ham var det Jægerkorpset eller ingenting. At arbejde med engagerede og dedikerede mennesker var det, der blandt andet lokkede ham til Jægerkorpset. Hans blik for menneskers forskellighed har ført ham til jobbet som patruljefører.

Forholdet jægerne imellem er oftest meget jævnbyrdigt. Snakken i patruljerummet foregår i øjenhøjde, og jægerne kan godt udfordre og stille sig kritiske over for hinanden. Men det foregår i en rar omgangstone, forklarer Søren. Jægerne ses også privat, og det gode sociale forhold gør det faktisk kun lettere at indtage fører- og lederrollen over for sine kolleger.

”Fordi vi er så jævnbyrdige, så bliver skellet mellem at være leder inden for hegnet og fører udenfor måske lidt klarere. Vi er rigtig gode til at skifte om og tilbage igen både mellem rollerne i vores venskaber, dagligdagen og missionerne,” siger Søren.

Man skal have varetaget forskellige funktioner for at kunne blive patruljefører, og man skal selv videre på et tidspunkt, så de operative kompetencer kommer i spil andre steder i organisationen. Det er med til at holde Jægerkorpset skarpt, forklarer Søren. Selv om titlen som patruljefører er til låns, gør det den ikke mindre vigtig. Det er Søren, der skal stå som garant for, at patruljen har nået træningsmålene, og at den er klar til en given opgave. Der skal træffes nogle svære valg en gang imellem, hvor medarbejdernes individuelle behov kommer i anden række.

”Der er jo ingen tvivl om, at vi har nogle vanvittigt dygtige og motiverede medarbejdere. Men vi har også nogle medarbejdere, der ved, hvad de gerne vil. At få det til at gå op i en højere enhed kan godt være svært. Det er jo ikke en højskole, hvor vi skal udleve vores egne personlige drømme. Vi er her for at løse en opgave. Det kommer altid først,” siger Søren.

En jægersoldat iført automatisk udløst T10-faldskærm springer ud fra et Hercules-fly. Jægerkorpset kan indsættes med faldskærm i op til 10 kilometers højde i flere forskellige geografiske scenarier og klimaer. Som her, nord for Polarcirklen, hvor de også er udstyret med snescooter, der ligeledes kan indsættes med faldskærm.

"Som dagene går, bliver vi bedre og bedre til at finde folk"

De 10 evakueringsdage i Kabul er ifølge en udsendt jægersoldat lidt som Roskilde Festival – bare uden festen. Overfyldte toiletter og endeløse køer af trætte mennesker, der checker ind. Kaos truer konstant, og de udsendte jægersoldater improviserer sig frem for at løse opgaven og samtidigt gøre livet tåleligt for de mennesker, de skal hente.

De danske jægersoldater bruger i løbet af operationen forskellige metoder til at samle de personer, der står på Udenrigsministeriets liste, op. Dannebrog spiller en stor rolle.
Foto: Staff Sgt Victor Mancilla, USMC

Det er onsdag i Hamid Karzai International Airport (HKIA). 50.000 mennesker er samlet, og de bliver flere og flere. Ikke desto mindre er stemningen rolig. Folk står pænt i køer og venter på at blive sendt rundt mellem forskellige checkpoints for at kontrollere deres identitet og i sidste ende fløjet ud af landet. Her lugter ikke så godt, for der er meget få toiletter. Kummerne er som fortalt af en dansk jægersoldat, Morten, "noget nussede i kanterne". Efterhånden, som situationen udvikler sig, bliver HKIA beskrevet som "en genbrugsplads, der er sprængt i luften".

300 mennesker i containere

Det er her, de danske udsendte fra Jægerkorpsen, Udenrigsministeriet (UM) og dansk politi samler til bunke af tolkefamilier og andre med tilknytning til Danmark, der skal flyves først til Islamabad og derefter Kastrup. Her er, som Morten fortæller, kun de faciliteter, man kan skrabe til sig. I dette tilfælde tre 20 fods-containere, en af dem med aircondition, som tidligere har været venteområde for britiske tropper på vej ud af Afghanistan. Nu er de godt 100 m² midlertidig lufthavnsterminal for passagerer til Danmark.

Da de er flest, sidder her omkring 300 mennesker. Mennesker mellem nul og 80 år, der har befundet sig udenfor lufthavnen i tre-fire dage og ventet på at komme ind. Uden søvn og med bleskift udført på rester af papkasser. Da de ankommer til det danske venteområde, er der ikke mere energi tilbage.

"Da de først kommer ind i lufthavnen, går gassen rimelig meget af ballonen. Vi giver dem, hvad vi kan til at sidde og ligge på. Tomme feltrationskasser, poncho-linere og så videre. Vi hiver en masse brandtæpper ud af flyet, hver gang det lander. Når man lige har fem minutter, gør man, hvad man kan, for at de kan få det lidt bedre. De har haft en hård medfart, og vi er de eneste til at hjælpe dem," fortæller Morten.

Som Kastrup uden lys

De danske udsendte befinder sig i alt 10 dage i Kabul. Opgaven for Jægerkorpsen er at hjælpe de for Danmark relevante personer gennem briternes og amerikanernes checkpoints. Det er dem, der står for den overordnede sikkerhed. Til at begynde med er det en tilsyneladende overkommelig opgave.

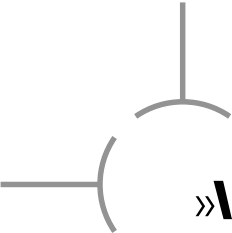
Jubilæumshilsen fra 22 SAS

"The operators are valued members of the host units and their performance and conduct throughout is exemplary; they are simply a credit to The Jæger Corps and Denmark."

Lufthavnen er nemlig helt tom. Første opgave er at møde den danske ambassadør og få evakueret ambassadens personale.

”Da vi lander, er der ordnede forhold. Lufthavnen er lige præcis lukket ned, så det ser fint ud på det tidspunkt. Forestil dig Kastrup – bare helt uden lys. Efter en halv time har vi kontakt med ambassadøren,” fortæller Morten.

Han og de andre danske udsendte ved dog, at roen og de ordnede forhold har begrænset levetid. De arbejder hurtigt og så godt som uden søvn. Efter et døgn i Kabul er det første fly med ambassadens personale samt den norske konsul fløjet ud. De kommende dage bliver udfordringerne anderledes. Først og fremmest fordi briterne og amerikanerne for at undgå kaos foran lufthavnen lukker de første af mange tusind mennesker

»Vi giver dem hvad vi kan til at sidde og ligge på. Tomme feltrationskasser, poncho-linere osv.«

Morten, jægersoldat

ind bag HKIA's mure. Og derefter løbende skifter strategi i forhold til, hvor mange af de tre porte der er åbne.

”Den første dag får vi lov at deltage ved den ene port. UM skriver til folk, at de skal gå til East Gate. Så står vi der og tager imod folk. Amerikanerne hjælper med at kigge folks kufferter igennem. Der er et godt flow af mennesker igennem. Men dagen efter er trykket så stort, at de er nødt til at lukke gaten flere gange,” fortæller Morten.

I konstant rutefart

Faktum er, at folkemængden inden for murene bliver større og større.

”Det er lidt lige som Roskilde Festival. Uden festen. Hvis man tager åbningsdagen på Roskilde Festival, hvor alle checker ind og finder et sted at sove, og breder den ud til mandag, tirsdag, onsdag, torsdag og fredag så har man konceptet. Der ligger tomme vandflasker og rester af feltrationer ud over det hele.”

Danskerne udvikler forskellige metoder for at hjælpe folk igennem, fra de befinder sig i Kabuls gader, til de står ved den interimistiske terminal og har været igennem UM's identitets-

tjek. De danske soldater er i konstant rutefart til køer og pit for at hente folk, som UM allerede har været i kontakt med og anvist et mødested. Ofte får de tilsendt selfies og whatsapp-beskedder med gps-lokationer af dem, de skal hente. Opgaven er at få de mange tolkefamilier uden om de farligste folkemængder, hvor der er stor risiko for at blive skudt eller trampet ihjel.

”Med tiden finder vi ud af, hvordan vi får guidet folk til at komme rundt om køen eller igennem køen. Vi har et godt samarbejde med briterne. Vi beder folk på vores lister om at skrive et stort 11-tal på deres hånd og går hele tiden rundt til briterne, når der er vagtskifte, og fortæller dem, at folk med 11-taller skal vores vej. Vi bliver bedre og bedre til at finde folk. Vi føler, at hver person, hver kvinde, mand eller barn vi får videre, er en belønning for vores arbejde. Det er meget givende,” fortæller Morten.

Dannebrog er altid med

Opgaven ændrer sig konstant. Med portene lukkede finder afghanerne en alternativ indgang til HKIA: En gyde, hvor man kommer hen til et metalhegn. Det er briterne, der stopper folk, men danskerne kan gennem hegnet få øjenkontakt med afghanerne og se deres pas. Også den såkaldte pit, der er foreviget i en række medier, som stedet, hvor desperate afghanere rækker deres børn op til soldater, bliver ivrigt besøgt af danskerne. Blandt andet her kommer Dannebrog til anvendelse.

”Vi har altid et flag med, når vi er ude i pitten. De fleste gange kører vi derud, fordi vi har kontakt med nogle, der står der. Masser af gange kører vi tomhændet, men fordi vi har danske flag med, kan vi godt være så heldige, at vi er taget ud for at finde én familie, men kommer hjem med fem.”

Morten og hans kolleger har efter hjemkomst talt meget om opgaven, som ifølge Morten var ”megagod”. Også selv om evakuering af civile ikke er det, Jægerkorpsset træner mest i. Jægerne har været positivt overraskede over, hvor godt samarbejdet med politiet og UM har været. Morten mener selv, at Jægerkorpssets soldater grundlæggende bare er gode til at leve i kaos og uforudsigelighed og måske endda finde orden i den.

”Jeg tror, det overraskede os selv og dem, vi arbejdede sammen med, hvor gode vi var til at hjælpe hinanden på tværs. Det tænker man nu ikke over, når man står dernede. Der er en opgave, der skal løses, og så gør vi det, vi er gode til, og det er bare at fyre den af og finde orden i kaos. Det handlede om at få de rigtige mennesker ud så hurtigt som muligt, og det lykkedes.” 🇩🇰

Morten er et opdigtet navn. Operatørens rigtige navn er sløret af sikkerhedshensyn.

NEO

▶ Talibans fremmarch, og især deres indtog i Kabul søndag 15. august, satte den internationale evakueringsindsats under pres. Det betød, at det vindue, Danmark og vores allierede forventede at have til rådighed til en rolig og ordnet evakuering, lynhurtigt smækkede i. Samtidig steg mængden af folk, der ønskede evakuering, drastisk. Det efterlod Forsvaret med en udfordrende mission.

I løbet af 10 dage lykkedes det Forsvaret at evakuere i alt 1071 pax fra Hamid Karzai International Airport (HKIA) i Kabul. "Pax" er flyver- eller logistiksprag og betegnelsen for et menneske under transport. Personel fra store dele af Forsvaret har arbejdet mere eller mindre i døgndrift for at evakuere de i alt 1071 pax. Dermed er operationen Forsvarets største non-combatant evacuation operation (NEO), hvor man har evakueret mennesker ved flyløft.

I alt 15 løft

Grafikken viser, hvordan en lang række af Forsvarets aktører har deltaget i de i alt 15 løft. Operationsstaben varetog operationen på vegne af forsvarschefen. Operationsstaben stod for at befale kommandoerne til at indsætte fly, besætninger, sikkerhedssoldater, terminalfolk, sanitetsfolk, jægersoldater og støttepersonel.

Det danske evakueringsteam betød dagligt af over 100 kolleger i Danmark, omkring 70 udsendte til Islamabad lufthavn og omkring 50 udsendte til den fremskudte kommando i HKIA i Kabul.

De mange involveredes indsats gjorde, at Danmark var nogle af de første, der kunne påbegynde evakueringsindsatserne, og at vi er et af de lande, der ligger i top over bidrag til andre landes evakueringer.

Samtlige af Forsvarets involverede personel er efterfølgende blevet tilbudt samtaler med Veterancenterets psykologer.

Force Protection Commander:

"Vi sørger for at løse vores operationer så hurtigt, som vi overhovedet kan for at mindske risikoen – både for os selv, for flyveren, men selvfølgelig også for de folk, der står på jorden. Som vi har set i nyhederne, kan tingene meget hurtigt eskalere. Det er også derfor, vi er med for at sikre, at der ikke sker noget."

Loadmaster:

"Det er nok det mest meningsfulde arbejde, jeg har lavet i min lange karriere i Forsvaret."

Danmark

Forsvaret

Operationsstaben
Hærkommandoen
Flyverkommandoen
Specialoperationskommandoen
Veterancentret

+ Øvrige myndigheder

100+

Islamabad

Senior National Representative/
DANCON

C-130 Detachment Commander
Terminalkommando
Forsyningstjeneste
Sanitet
Beredskabsstyrelsen

+ Øvrige myndigheder

70+

Kabul

Fremskudt kommando

Jægerkorpsset
Støtte

+ Øvrige myndigheder

50+

* Indsat døgnet rundt

DATO	ANTAL PAX	ANTAL LØFT GENNEMFØRT
16. august	33	1
17. august	13	1
18. august	84	1
19. august	322	3
20. august	19	1
21. august	84	1
22. august	118	2
23. august	125	2
24. august	49	1
25. august	225	2
Samlet	1071	15

1071 pax er det totale tal, der blev fragtet fra HKIA til Islamabad – herunder personer fra andre nationer. 988 pax blev evakueret til Danmark.

Stalking, dick pics og flirt, der ender galt

Honnør har samlet nogle af de værste eksempler på krænkelser de seneste år.

×

Bestemmelse om krænkende adfærd i støbeskeen

Forsvarskommandoen arbejder på en bestemmelse, der målrettet beskriver håndtering af sager om krænkende adfærd. Bestemmelsen vil være henvendt til både chefer og medarbejdere. Bestemmelsen vil blandt andet ansueliggøre de handlemuligheder, der findes, samt hjælpe chefer og medarbejdere til at løfte handlepligten og favne det fælles ansvar, vi alle har for at behandle hinanden ordentligt.

×

Kønskrænkende adfærd

	2019	2020
Forhold håndteret af Forsvarsministeriets Auditørkorps (Militære straffelov)*	38	19
Sager håndteret af Personalejuridisk afdeling (Ansættelsesret)	24	25
Henvendelser til OPRK inkl. mægling og støtte/rådgivning til chefer, krænkede og krænkere	27	32

* Opgørelse over antallet af oprettede forhold vedrørende kønskranke adfærd. En afgjort sag kan omfatte flere forhold.

Uenighed fører til anklage om krænkelse

En leder og en medarbejder er ofte uenige om opgaveløsning. Situationen eskalerer, da medarbejderen anklager sin leder for krænkende adfærd. Baggrunden er ifølge medarbejderen, at vedkommende får frataget opgaver uden at blive hørt, at afdelingen ikke bliver orienteret om ændringer, og at medarbejderen føler sig bagtalt. Organisationen for Personlig Rådgivning og Kollegastøtte (OPRK) går ind i sagen, får talt individuelt med begge parter og sætter dem sammen til en konfliktmægling. Lederen-

forklarer at have været under et stor pres og undskylder. De to aftaler, hvordan adfærden kan undgås i fremtiden.

Paradise Hotel på stuen

En gruppe værnepligtige i fælles indkvartering begynder at "lege Paradise Hotel". En af dem insisterer på at sove nøgen. En værelseskammerat synes, det er grænseoverskridende. En OPRK'er bliver tilkaldt til at lede samtalen om, hvordan de helst vil bo sammen på værelset. De diskuterer, hvilke hensyn de skal tage, for at det bliver et godt værelse, og at de får en god tid sammen. Gruppen ender med at

blive sammentømret og opfatte hinanden som søskende.

Overordnet presser på for at få sex

To ansatte begynder at flirte. Efter et stykke tid får den ene en kæreste og vil gerne stoppe flirten. Den anden har svært ved at stoppe og bliver ved. Til en fest bliver vedkommende meget insisterende og presser på for at få sex – men bliver afvist. Personen, som presser, er en overordnet, hvilket får konsekvenser i den juridiske behandling af sagen, da det er en skærpende omstændighed. OPRK støtter både den krænkede og krænkeren og rådgiver deres chef om videre håndtering af sagen. Den krænkede får via OPRK formidlet, at vedkommende ikke er klar til at arbejde sammen med krænkeren og derfor ønsker at arbejde i en anden enhed. Ønsket bliver efterkommet.

Stresset af grænseoverskridende adfærd

En medarbejder nævner ved kaffemaskinen til en OPRK'er, at vedkommende ikke kan huske fra næse til mund. Medarbejderen skal hele tiden tjekke, om mailen er sendt, og hvad der stod i den forrige mail. Det plejede bare at være lagret i hovedet. OPRK'eren spørger, om ikke medarbejderen kommer forbi til en kop kaffe senere på dagen. OPRK'eren kortlægger sammen med medarbejderen, hvad der tynger vedkommende, og hvad der løfter. Der tegner sig et billede af, at medarbejderen er meget tyngt af forskellige forhold, har haft en oplevelse med grænseoverskridende adfærd og nu har nogle stresssymptomer. Medarbejderen kan ikke huske så godt, sover dårligt om natten og føler sig hudløs. Gennem samtaler lægger medarbejderen og OPRK'eren planer for håndteringen af den grænseoverskridende oplevelse samt de daglige arbejdsopgaver. Der diskuteres konkret, hvordan medarbejderen kan blive mindre presset i hverdagen.

Penisdask på video

En gruppe gutter tager "sjove billeder" af en sovende værelseskammerat. De klæder vedkommende ud og slutter af med at optage en film, hvor en af værelseskam-

meraterne dasker den sovende forskellige steder med sit lem (dickslapping). Sagen tages op af Forsvarsministeriets Auditor-korps (FAUK), der behandler den, mens også OPRK går ind i sagen. Der opstår tvivl om, hvorvidt værelseskammeraterne med en vis ret kunne se deres gerninger som en harmløs spøg, da ordvalg og stemning i delingen – med chefernes viden – ofte er løssluppen. OPRK tager samtalen med personen, der føles sig krænket, samt med gruppen om, hvad der forebygger krænkende adfærd, og hvordan de opbygger en god gruppe.

Digital stalker afsløret

En kvinde begynder at modtage *dick pics* (billeder af et lem) samt medfølgende truende beskeder via Snapchat fra en anonym afsender. Beskedernes karakter får hende til at tro, at det er en kollega. I begyndelsen ignorerer hun denne digitale stalking, men da det fortsætter, kontakter hun sin chef, som kontakter OPRK. Sagen overdrages til politiet. Mens efterforskningen er i gang, giver en OPRK'er hende psykisk støtte, så hun formår at fortsætte med at gå på arbejde. På baggrund af billederne er politiet til sidst i stand til at identificere krænkeren – en kollega. Manden har forladt Forsvaret. Kvinden er stadig ansat.

Chefens seksuelt ladede komplimenter

Under en øvelse er en gruppe godt pressede mentalt. En kvindelig overordnet kommer med mange kommentarer om især en af de mandlige underordnedes muskler og krop. Han tager det i starten som et kompliment, men jo mere presset, han bliver, desto mere går det ham på, at hun ikke anerkender ham for hans faglighed. Hun begynder også at tale om hans sexliv og nævner, at hun sidder inde med nøglen til, hvor han lander i Forsvaret. Han er nervøs for, at det får konsekvenser for hans fremtid i Forsvaret, hvis han siger fra. Samtidig begynder sagen at påvirke hans præstation og lyst til at gå på arbejde. OPRK støtter i al fortrolighed den underordnede og kontakter desuden den overordnedes chef. Den underordnede får mulighed for at anmelde sagen til FAUK, hvilket han afslår. OPRK holder i enheden et oplæg med eksempler på, hvor nedbrydende krænkende adfærd er for individer

og grupper, og hvordan det kan forebygges, håndteres og straffes. Det gøres desuden klart, at leder og chefer har handlepligt. Derefter stopper adfærden. ☒

Eksemplerne her er taget fra sager, som OPRK har været involveret i. Da tavshedspligt og diskretion i kontakten med OPRK er altafgørende, er eksemplerne sat sammen af flere forskellige sager. Eksemplerne er altså ikke fiktive, men heller ikke 1:1 fortællinger om virkelige sager. Forsvarsministeriets Personalestyrelse understreger, at disse eksempler bestemt ikke er hverdagskost. Langt de fleste sager vedrørende kønskrænkende adfærd i Forsvaret drejer sig om kommentarer, vittigheder og lignende.

× Kollega til kollega

For over halvdelen af de mænd og kvinder i Forsvaret, som har oplevet kønskrænkende adfærd, er det sket fra kollega til kollega. Cirka en fjerdedel har oplevet kønskrænkende adfærd fra sin overordnede.

× Daglig tjeneste

Det kan være en misforstået flirt i messen, tænker du måske? Men nej. For størstedelen af dem, som har oplevet uønsket seksuel opmærksomhed, er det sket i forbindelse med deres daglige arbejde. Til sammenligning har omkring hver fjerde kvinde oplevet den uønskede seksuelle opmærksomhed til et socialt arrangement. Uønsket seksuel opmærksomhed dækker over blandt andet seksuelle bemærkninger, kysselyde eller uønskede berøringer.

× Kvinder og mænd oplever det forskelligt

Kvinder oplever i langt højere grad end mænd at blive udsat for forskellige grader af kønskrænkende adfærd. Eksempelvis har 10,2 procent af de kvindelige ansatte oplevet at være udsat for uønsket seksuel opmærksomhed. Til sammenligning er tallet for mænd 0,4 procent.

Kilde: Forsvarsministeriets Personalestyrelses undersøgelse om kønskrænkende adfærd (2019).

”Det er umuligt at forsvare sig mod krænkelse, hvis det hele tiden skal vejes op mod slagmarken.”

Det er en udbredt holdning, at hvis man vælger at være i Forsvaret, skal man kunne tåle at blive talt hårdt til. Men det er en forkert præmis, mener psykolog Vibeke Lunding-Gregersen. Hun mener, at Forsvaret gør klogt i at skabe en åbenhedskultur, hvor man kan tale om tingene og sætte ind over for det, der ikke fungerer.

”Det er ikke en menneskeret at have dårlig humor på sin arbejdsplads. Omvendt kan man heller ikke lave tjenstlige samtaler, hver gang nogen kommer med en hård joke.”

Sådan siger psykolog og administrerende direktør i konsulentvirksomheden Mindwork, Vibeke Lunding-Gregersen, der som mangeårig arbejdsmiljørådgiver har lang tids erfaring med at arbejde med krænkende adfærd i store organisationer.

Hun påpeger, at kimen til krænkelse ofte opstår gennem en fælles arbejdskultur, der især gør visse grupper udsatte.

”Vi mennesker er lavet til lynhurtigt at identificere, hvem der er ligesom mig, og hvem der er 'de andre'. Det gør, at især kolleger, der på den ene eller anden måde skiller sig ud fra mængden, har svært ved at forsvare sig mod krænkende adfærd. Det, man som enkeltperson reelt skal forsvare sig mod, er gruppens vanetænkning: Sådan har vi altid gjort,

hvorfor kommer du nu og ødelægger det hele og skal lave alting om,” eksemplificerer Vibeke Lunding-Gregersen og tilføjer, at det bliver ekstra svært, hvis man skal forsvare sig mod en person, der har magt til at tage goder fra en eller til at udstøde fra gruppen.

Mens grove krænkelse i yderste instans kan straffes efter den civile eller militære strafferet gennem håndtering i Forsvarsministeriets Auditørkorps (FAUK), kan andre krænkelse få ansættelseskonsekvenser i form af afskedigelse eller påtale. Men så er der gråzonen, hvor mange er i tvivl – for hvordan skulle den joke eller compliment forstås? Det kan åbenbart være svært at tolke på. Ifølge Organisationen for Personlig Rådgivning og Kollegastøtte (OPRK) handler de fleste klager over krænkende adfærd nemlig om kommentarer, som er seksuelt ladede og derfor potentielt krænkende.

Krænkelser med militære konsekvenser

Selv om udfordringer med krænkende adfærd findes alle steder, hvor der er mennesker, kan der være særlige udfordringer på spil i en organisation som Forsvaret med et stejlt magthierarki og lange perioder under højt fysisk og psykisk pres. Især blandt nogle soldater kan der være en holdning til, at hvis man vælger at være i Forsvaret, så skal man kunne tåle at blive talt hårdt til. Ellers kan man ikke klare at komme i krig. Men det er en forkert præmis, mener Vibeke Lunding-Gregersen:

”Det er umuligt at forsvare sig mod krænkelse, hvis det hele tiden skal vejes op mod slagmarken.”

Hvis medarbejdere ikke føler, de kan sige fra over for store som små krænkelse, kan det have alvorlige konsekvenser for Forsvarets arbejde og soldaternes sikkerhed.

”Forskning har vist, at ved utryghed holder folk deres viden tilbage. Omvendt ved høj psykologisk tryk så rapporter der flere fejl. Og det er supervigtigt for Forsvarets opgaveløsning,” forklarer Vibeke Lunding-Gregersen.

Arbejdet med krænkende adfærd handler derfor ikke kun om at skabe trygge rammer for alle medarbejdere. Det handler også om at skabe en åbenhedskultur, hvor man kan tale om tingene, identificere problemer og fejl og sætte ind over for det, der ikke fungerer.

Ikke den enkeltes ansvar

Ifølge Vibeke Lunding-Gregersen er det generelt svært for enkeltpersoner at gå imod en flertalskultur. De risikerer at blive mødt med argumenter, som: Du er for sart, sådan har vi altid gjort, og kan du ikke tåle mosten?

Derfor er det en afgørende pointe for psykologen, at det aldrig kun må være den enkeltes ansvar at sige fra. Det handler i stedet om at få skabt en kultur, hvor der både er højt til loftet, og hvor man samtidig kan tale om, hvad der er ok, og hvad der ikke er.

”Det er vigtigt at kunne have den samtale på en måde, hvor vi ikke alle går og er bange for, om vi har sagt noget forkert. Men hvis jeg synes, at en compliment eller kommentar simpelthen er for nedladende eller for fokuseret på min krop på en måde, jeg synes er ubehagelig, så skal jeg

Vibeke Lunding-Gregersen har lang tids erfaring med at arbejde i store organisationer.

kunne sige 'gem den til konen derhjemme, eller det behøver du faktisk ikke kommentere på her' uden frygt for at blive udkammet eller 'straffet' af gruppen."

Gråzonen: Grov jargon og upassende komplimenter

Beate Sløk-Andersen fra Copenhagen Business School forsker i kønskrænkende adfærd i Forsvaret. Hun har i en kronik fra 2020 opridset nogle af de typer af krænkelse, som hun gennem sit feltarbejde har hørt om eller fra kvinder i Forsvaret. Det tæller blandt andet kvinder, der er "blevet filmet, holdt tilbage, overrasket i badet, befamlet og som har lagt øre til daglige kommentarer og jokes om deres køn eller krop", eller om "hvem der kunne "pule" dem. Mens nogle af eksemplerne peger på ulovlig kønskrænkende adfærd, så er der andre eksempler, som ligger i gråzonen; herunder en befalingsmand, som roste præstationer ved at sige: "Altså, jeg står med stiv pik derude. Det var smukt." Er det bare jargon, som man som ansat skal kunne se igennem fingre med? Eller er det noget, man skal sætte ind over for, fordi det lægger en unødvendig seksualisering ind i Forsvarets magtrelationer?

Især brug af humor og komplimenter kan være svært at tage afstand fra. Ifølge psykolog Vibeke Lunding-Gregersen er det vigtigt at understrege, at det er oplevelsen, der tæller – også selv om intentionen måske er uskyldig. Derfor skal man kunne sige fra også over for kommentarer, der er sagt i sjov.

Hun foreslår, at hvis man for eksempel som mandlig kollega er i tvivl om, hvorvidt noget man siger, kan være krænkende for en kvindelig kollega, så kan man eventuelt få en bedre fornemmelse ved at spørge sig selv: Ville jeg sige det samme til en mandlig kollega? Eller til min mor, søster eller datter? 🧩

Psykologens tips til at reducere krænkende adfærd:

- Skab en kultur, hvor det er okay at sige fra – og hvor man hjælper hinanden med at sige fra.
- Test dig selv: Hvordan vil andre udefra opfatte det, vi gør/siger?
- Ville du selv synes, det var sjovt, hvis det gik ud over dig?
- Vær særligt opmærksom på at inkludere minoriteter i gruppen.
- Stil krav til ledere og andre rollemodeller.
- Tag snakken og vær i tvivl: Var det okay?

Folk hænger på, til de vælter omkuld

OPRK-rådgiver Søren er ofte sidste skanse, når kolleger på grund af konflikter og stress overvejer at forlade Forsvaret. Man kan komme til ham til en uformel snak om alle slags udfordringer, men ofte venter folk til sidste øjeblik.

Seniorsergenten Søren har sit eget kontor på Aalborg Kaserne. Det er et hjemligt udseende sted, der med udsigt til hækken udenfor ikke ligefrem udstråler autoritet. Og det er netop meningen. Alligevel er det for kolleger i krise et farligt sted at betrede. For hvad hvis det at række ud betyder, at man starter en lavine, man ikke kan overskue.

"Folk er bekymrede. Jeg gør meget ud af at fortælle, at samtalen er helt uforpligtende. Som udgangspunkt er det bare en samtale med en kollega. Jeg har ikke notatpligt, og samtalen er fortrolig. Jeg tager ikke parti, og jeg foretager mig intet, uden at vi har aftalt det. Det lægger som regel ro på, og så taler vi måske en times tid her, eller vi finder et andet sted, hvor vi kan tale. Der er nogle, der har det så dårligt, at de slet ikke har lyst til at komme på kasernen."

En "go-to-person"

Søren har været 34 år i Militærpolitiet. Han har været udsendt 11 gange og har efter eget udsagn altid været en "go-to-person" – en forældrerstatning for yngre kolleger med behov for at lette hjertet. Han er tillidsmand, OPRK-rådgiver siden 2014, holder prep-kurser (kurser i kommunikation i parforholdet) for kommende udsendte og er i dag også arbejdsmiljørådgiver ved Trænregimentet. En stilling, han skiftede til for to år

siden, da han med alderen er blevet mere og mere interesseret i, hvad han omtaler som "de bløde værdier".

"Jeg har altid holdt meget af at have med mennesker at gøre. Det har været det vigtigste i mit arbejdsliv. Så det føltes som en naturlig udvikling at hjælpe andre på fuldtid," fortæller Søren.

Gennem sit OPRK-virke har han været på en række kurser blandt andet i konflikthåndtering. Netop konflikter og deraf følgende stress er en væsentlig faktor, når kollegerne går ned, fortæller han.

"Folk hænger på, til de vælter omkuld. Der er en tendens med stress til, at man først gør noget, når man ikke kan magte det mere. Man bider det i sig. Vi har ændret meget på forholdene, siden dengang jeg startede, men der er stadig den der, 'tuder du nu igen, skal du have en kiks eller have tørret øjnene.' Det er lidt anderledes med folk i stabene og de civile, men mange soldater har det stadig sådan, at man skal være så pissehård hele tiden."

I forhold til hans rolle som OPRK-rådgiver er der sket en udvikling. Hvor meget af arbejdet i begyndelsen handlede om mobning og krænkelse, fortæller kollegerne nu om skæv arbejdsfordeling og medfølgende stress, der blandt andet handler om flere arbejdsopgaver, mangel på kolleger og chefer der ikke har blik for eller tid til at tale med deres ansatte.

Dårlig adfærd over for hinanden, mener Søren, er Forsvaret kommet godt efter.

"Der var flere krænkelsessager førhen, men det er Forsvaret blevet god til at tage vare på. Det er mit indtryk, at vi er klart foran på statens område. Og måske også i forhold til det civile. OPRK har eksisteret i mange år og blev officielt anerkendt i 2011, så vi har været bemidlet med, at der er et organ, der har gjort opmærksom på problemet i lang tid. Til gengæld har man ikke været ret god til at samle op på, hverken den, der er blevet krænkelse, eller krænkeren, for de får begge et problem bagefter. Det har vi også talt om her ved dette regiment. Vi skal have samlet op. Det er ikke bare at sende sagen til auditørerne, og så er der en, der får en bøde, og så er den lukket. Der er rum til forbedring i forhold til at få øje på den, der er blevet krænkelse. Vi skal gøre noget ved det, så man sikrer sig, at de får bedst mulige arbejdsvilkår bagefter. Den, der har krænkelse, skal jo også videre og er stadig ansat. Med mindre det er meget groft."

Auditør tur-retur

Søren roser de seneste års krænkelseskampagner og især de direktiver, der er sendt ud til chefer, så de ved, hvordan de skal forholde sig. Men han mener også, at alvoren i forhold til krænkelse betyder, at der er en tendens til, at chefer er bange for at røre ved sådanne sager.

"Der er lidt den opfattelse, at hvis det nu er meget alvorligt, så skal jeg ikke rode i det. Tendensen er derfor, at der bliver sendt mere til auditørerne nu end tidligere. Men det er jo ikke den eneste løsning. Chefen kan få god støtte af os til at vurdere, om sagen skal til auditørerne eller måske til den arbejdsjuridiske afdeling i Forsvarsministeriets

Sørens dør er altid åben for kollegaer, der har brug for hjælp. Hans erfaring er dog, at det første møde ofte er rigtig svært.

Personalestyrelse, eller om sagen kan klares lokalt. Det sker, at auditøren beslutter, at sagen skal tilbage til os, og så kunne den lige så godt være startet her. Det kan jo være, at jeg kan tale med sagens parter og se, om vi kan finde en løsning.”

Søren bliver tit mødt med radiotavshed, når den første indledende samtale er klaret, og kollegaen har lettet sit hjerte. Vedkommende ved godt, at på et eller andet tidspunkt skal der findes en løsning på problemet, og den vil man gerne udskyde så længe som muligt. Konflikten kan føles som et bjerg, der skal bestiges. Det er den kamp, Søren tilbyder sin hjælp til. Blandt andet er det som regel ham, der på medarbejderens vegne rækker ud til chefen. Hvis man har en konflikt med sine kolleger, er det i høj grad også chefens problem. Chefen har handlepligt, pointerer Søren. Men at identificere problemet og tale om det kan føles problematisk. Måske endda mere i Forsvaret end på andre arbejdspladser.

”I Forsvaret er man utroligt loyal over for sine kolleger og sin arbejdsplads i det hele taget. Så hvis man henvender sig til en leder, fordi man har en konflikt med sine kolleger, indebærer det, at chefen er nødt til at gøre noget ved det. Det kan føles uoverskueligt. Derfor er det meget vigtigt at tage den slags henvendelser meget alvorligt. Ofte er det et nødråb.”

Her kan du få hjælp

OPRK yder støtte og rådgivning til medarbejdere og chefer i tilfælde af forskellige former for mistriksel. De cirka 130 rådgivere er placeret lokalt ved tjenestestederne og har fået en særlig uddannelse og træning i blandt andet håndtering af kønskrænkende adfærd, mobning, konfliktmægling og stress. OPRK-rådgiverne har tavshedspligt, og alle henvendelser håndteres anonymt.

Tal med en OPRK-rådgiver

Har du set eller oplevet krænkelse, kan du altid anonymt kontakte OPRK på telefon 32 66 51 63 eller FPS-KTP-OPRK@mil.dk.
Læs mere på respektforhinanden.dk.

Sådan bliver du OPRK-rådgiver

For at blive en del af OPRK skal du først og fremmest have lyst til at hjælpe og støtte dine kollegaer. Herefter skal du kontakte din chef eller jeres lokale samarbejdsudvalg (SU), da det er dit lokale SU, der indstiller personer til OPRK. Du kan også kontakte en af dine lokale OPRK'ere og bede dem om at hjælpe dig.

OPRK-uddannelsen består af i alt to ugers basiskursus samt to ugers krise- og kollegastøttekursus og to ugers konfliktmægleruddannelse. Du skal regne med i alt seks ugers uddannelse henover et til to år.

ESBERN SNARE

FREGAT

F3

FEATURE

MISSILER

16X

Boeing RGM-84
Harpoon (2x8)
sømålsmissiler

36X

RIM-162 Evolved Sea
Sparrow (3x Mk. 56 VLS)
luftmålsmissiler

23+KNOB

— HASTIGHED —

RÆKKEVIDDE

9.000

SOMIL (VED 15 KNOB)

TORPEDOER

4X TORPEDORER TIL MISO ANTIUBÅDSTORPEDOER

FREMDRIFT

2X MTU 8000 M70

DIESELMOTORER

[2X 8200 KW]

» ARTILLERI «

1x 127 mm

United Defense Mark 45
kanon (større mål)

2x 35 mm

Oerlikon Millennium CIWS
(mindre mål, fungerer også som
antiluftartilleri.) En er placeret
over hangaren og en er placeret
på den øverste artilleriposition

42

HELIKOPTERFACILITETER:

HANGAR
HELIKOPTERDÆK

SMÅVÅBEN:

7X 12,7 MM

tungt maskingevær M/50 (TMG)
på forskellige positioner om-
kring på skibene

SENSORER

< og >

RADARER:

3X

FURUND
NAVIGATIONSRADAR

1X

THALES SMART-S MK.
2 3D LUFT- OG OVERFLA-
DEVARSLINGSRADAR

1X

TERMA SCANTER 2001
OVERFLADERADAR

4X

SAAB CEROS 200
ILDDELELSERADAR

SOFTKILL

UDSTYR: 4x Terma DL-12T
2x Terma DL-6T
missilvildlednings-
systemer

FLEXDÆK

915 M²

84 METER
LANGT

11 METER
BREDT

FORSTÆRKET TIL KØRETOJER
OP TIL 62 TONS
(FX LEOPARD-KAMPVØGN)

PIRATERNES SKRÆK

FEATURE

Esbern Snare er taget ud på en mission, som skibet er det helt perfekte værktøj til. Også selv om der var andre tanker med fregatten, da den og Absalon blev bygget som støtteskibe.

Torpedoer

Skibene er udrustet med MU90-letvægtstorpedoer. Et sæt af to 323 mm torpedorør er placeret bag torpedoluger over vandlinjen midtskibs i begge sider af skibene. Torpedorørene kan lades på cirka 10 minutter og vil således kunne bruges imod ubåde. Ubådsjagt er en central opgave for de to fregatter i Absalonklassen. Af samme grund er de også betegnet som ASW-fregatter (Anti-Submarine Warfare).

Når du læser dette, er Esbern Snare godt i gang med at være potent bodyguard for skibe i Guineabugten – en funktion, som skibet og dens besætning kan udføre bedre end nogen andre.

Med sine 175 personer om bord – tre mere end der faktisk er faste køjer til – er Esbern Snare en sejlede landsby. Torvet, der syder af aktivitet, er skibets flexdæk: 84 meter langt og 11 meter bredt. Det er herfra, frømand og militærpolitifolk sammen med skibets eget boardinghold søsættes, hvis der er pirater i sigte. Når de da ikke træner eller øver sig i piratoperationer, hvilket også foregår på flexdækket. De er sheriffer i en lille velorganiseret by omgivet af revolvermænd og andre skurke. Byens borgmester er skibschef, kommandør-kaptajn Lars Povl Jensen.

”Det, der gør Esbern Snare så velegnet til denne mission, er pladsen. Det store flexdæk betyder, at det kun er fantasien, der sætter grænser for, hvad skibet kan. Vi har alt med, og vi kan lede en operation, som, hvis det var en landstyrkeoperation, ville betyde, at man skulle bygge en lejr. Ingen andre lande har den kapacitet. De ville skulle bruge traditionelle krigsskibe til opgaven, men så ville der for eksempel ikke være plads til at have internerede pirater om bord. De har heller ikke den luksus at kunne tilbyde en stab en kontorcontainer på 120 kvadratmeter,” siger Lars Povl Jensen.

Esbern Snare er bygget så fleksibelt, at det ikke har været nødvendigt at foretage nævneværdige modifikationer i forhold til lige præcis denne mission. En af ændringerne er, at to store lukkede motorbåde,

skibet normalt er udrustet med, og som søsættes ud af agterdækket, er blevet erstattet af frømandenes 11 meter lange RHIB-både, som i forhold til motorbådene er åbne og derfor langt mere velegnede til boardingoperationer.

Skabt med henblik på transport

Esbern Snare og broderskibet Absalon er fuldbefarne fregatter bevæbnet med kanoner, missiler og torpedoer. Men de er oprindeligt skabt på grund af transportbehov. En af grundene til, at man valgte at bygge dem, var, at man havde oplevet situationer, hvor man ikke kunne transportere hærenheder hjem. Derfor var en såkaldt roll-on-roll-off-kapacitet nødvendig.

Absalon og Esbern Snare blev bygget som kommandostøtteskibe med en transportkapacitet-bevæbnet som fregatter. Skibene var tiltænkt til at kunne indgå i flådestyrker som kommandoskib for ledelse af en flådestyrke. Samtidig var de også tiltænkt mulige roller som minelægger, hospitalsskib med mere.

Skibene har været anvendt som platform for antipiratooperationer i Adenbugten, platform for Operation RECSYR, hvor man i samarbejde med Beredskabsstyrelsen hentede kemiske våben ud af Syrien, som transportenhed for materiel til Estland, som kommandoskib for NATOs stående maritime styrke SNMG1, og i de senere år har skibene været indsat i Nordatlanten.

Absalon og Esbern Snare blev leveret fra værft i 2004 og 2005. De var fuldt færdiginstalleret til brug i 2007. Den første store opgave var Combined Task Force 150. En koalition af 33 lande indledte i 2006 en maritim operation med det formål at sikre stabiliteten ved Afrikas Horn. I 2008 fik Danmark kommandoen over missionen og indsatte Absalon. I løbet af udsendelsen forhindrede Absalon 11 kapringer.

Antipirateri – siden under NATO-missionen Ocean Shield (2009-2016) - blev fast arbejde for både Absalon og Esbern Snare. I 2010 var Lars Poul Jensen næstkommanderende på Esbern Snare under mission i Adenbugten. Nu skal han og skibet af sted til Guineabugten, der ligeledes plages af pirateri. En opgave, der kun til en vis grad matcher den, han og hans besætning har udført mange gange før. ➡

“Ingen andre lande har den kapacitet. De ville skulle bruge traditionelle krigsskibe til opgaven, men så ville der for eksempel ikke være plads til at have internerede pirater om bord.”

Lars Poul Jensen
skibschef

×

Skib og helikopter udgør tilsammen et ganske fleksibelt og nyttigt makkerpar. MH-60R Seahawk-helikoptererne kan for eksempel flyve ud og rekognoscere for skibet, foretage søredning eller evakuere personel til og fra skibet. Helikoptererne kan med sine avancerede sensorer og radarer anvendes til opklaringsopgaver eller til bekæmpelse af undervandsbåde.

BOLETTE

Bolette er 21 år, marinnekonstabel og EK-gast (elektronik) om bord på Esbern Snare. Hun er desuden helikopter-redder, hvilket betyder, at hun skal hjælpe til, hvis der sker et havari.

“Jeg synes, at fregatten er et sejt redskab. Jeg er imponeret over, hvor mange ting der bare fungerer sammen om bord. Det har jeg oplevet under vores BDØ'er (Battle Damage Exercises, red.). Alle samarbejder, og det fungerer bare. Alle hjælper hinanden. Jeg er meget spændt på missionen. Jeg har kun været i Søværnet i 10 måneder, og det længste tidsrum, jeg har været ude at sejle, er omkring en måned. Nu er vi af sted i tre måneder, og jeg er spændt på at opleve, hvordan det er at være på skibet i så lang tid. Jeg arbejder selv som en del af holdet, der vedligeholder elektronikken om bord. Jeg er spændt på, hvordan de forskellige elektroniske systemer klarer det, og om vi får meget at gøre med at vedligeholde og reparere.”

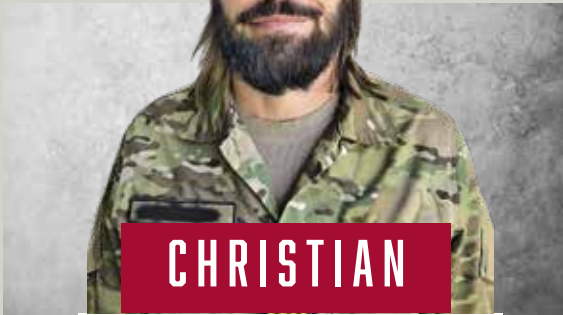

Indsatsfartøjer og gummibåde

Skibene bærer to mindre gummibåde, én på hvert sidedæk. De anvendes primært til transportopgaver eller kystnære operationer.

Skibene er desuden udrustet med to hurtigtgående indsatsfartøjer (2x LCP-klassen, Storebro 90E). Alternativt til LCP-fartøjer kan skibene medbringe andre indsatsfartøjer, som for eksempel Frømandskorpsets RHIB'er.

Christian er 32 år, sergent og dæksbefalingsmand om bord på fregatten Esbern Snare. Han er leder for 14 mand, som har en lang række opgaver, blandt andet vedligehold og rengøring af store dele af skibet og redningsmidler, ligesom folkene er gummibådsførere, deltager i havaripatruljerne og er med til at modtage helikoptere til landing.

“Fordi fregatten er så alsidig, har mine folk rigtig mange skråstregsfunktioner, og vi udfører mange forskellige opgaver. Alle besætningsmedlemmer er nødt til at kunne seks-syv forskellige ting. Det betyder, at jeg skal gå forskelligt til dem hver især. Det er noget helt særligt for en fregat. Mit arbejde som leder er meget alsidigt og kræver, at jeg bruger mange sider af mig selv. Jeg har tidligere været i Hæren, og jeg var blandt andet med Hold 13 i Afghanistan som ambulancemand. Her var mine opgaver ikke så mange. Jeg var primært soldat og dernæst ambulancemand og ikke så meget andet. Her om bord har alle et meget bredere arbejdsfelt på grund af fregattens generelle alsidigheder. Jeg synes, at man skulle teste fregatternes alsidighed yderligere og dermed udvide opgaveporteføljen. For eksempel testede vi for nogle år siden at modtage portugisiske gummibåde via hækporten på flexdækket. Sådan nogle forsøg skulle man lave mange flere af.”

”Vi kan ikke bare tage alle vores erfaringer og sige, at det er sådan, man gør. Vi er det første skib, der skal af sted til Guineabugten på denne opgave. Det første bliver at finde ud af, hvordan verden hænger sammen på den anden side af Afrika, og hvordan piraterne opererer. Selve aktionsdelen af operationen – det at finde dem og eventuelt tilbageholde dem – den opgave tror jeg ikke adskiller sig så meget. Det er jo ikke terrorister, men pirater. Jeg har en formodning om, at de vil overgive sig ret hurtigt. Men det at finde ud af, hvor de kommer fra, hvornår de kommer, og hvordan de opererer – vi har hørt, at de nogle gange arbejder sammen to både ad gangen – det har vi ikke set på den anden side af Afrika. Der var det små grupper, man har kunne tage forholdsvis nemt. Samtidig skal vi arbejde sammen med flere forskellige kyststater og hver deres kystvag. Og vi kan kun operere frit i internationalt farvand, hvilket betyder, at vi i de fleste tilfælde ikke kan gå tættere på kysten end 12 sømil. Så der er en hel masse faktorer i det her område, vi ikke har været vant til fra det andet område,” siger Lars Povl Jensen.

Størrelsen er i sig selv et våben

Skibet har grundlæggende tre våben mod pirateri. Seahawk-helikopteren, missionsholdene og selvfølgelig skibet selv, der vil støtte med tungt maskingevær og skarpskytter. Som udgangspunkt bruges helikopteren til at opdage og eventuelt standse pirater. Skibet følger efter og søsætter RHIB’erne med indsættelseshold. Men selve skibets størrelse er faktisk i sig selv et våben.

”Et så stort krigsskib virker truende og er med til at demonstrere en overvældende magt mod piraterne. Det kan for en ubetænksom og risikovillig pirat ses som en flugtmulighed at skyde igen mod en helikopter eller en RHIB, der kommer alene, men når der kommer det her store skib og demonstrerer sin magt, er det en anden sag. Skibet er med til at vise piraterne, at det er en professionel flådestyrke, de står overfor, hvilket normalt er nok til, at de enten flygter eller overgiver sig,” fortæller skibschefen.

Det primære i forhold til missionen, fortæller Lars Povl Jensen, er ikke at retsforfølge nogen. Det

Halesonar på vej

Absalon-klassen får i løbet af de kommende år forstærket sine ubådsjægerkapaciteter. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har iværksat et udbud på en ACTAS (Active Towed Array Sonar) – også kendt som slæbesonar eller hale. ACTAS kan gå ned til 200 meters dybde. Den skal supplere den allerede installerede fastmonterede sonar i stævnen af skibet. Dermed vil den sidste ubådsjægerkapacitet være på plads. Absalon-klassen er allerede udstyret med antiubåds-torpedoer. Skibet er forberedt til installation af ACTAS, og der er altså plads til, at den nye sonar kan være om bord uden betydning for allerede eksisterende kapacitet. ACTAS forventes at være installeret i 2027. Derefter følger test, uddannelse og øvelsesaktivitet.

Kanoner og maskingeværer

Fregatten Esbern Snare har flere kanoner. De kan anvendes til både luftmål og overflademål til søs og på land.

Største kanon om bord er en 127 mm United Defense Mark 45 letvægtskanon, som kan anvendes til luftmål, sømål og kystbombardement. Kanonen er placeret på fordækket. Den kan ikke ramme mål tæt på skibet, som for eksempel en hurtigtgående båd med pirater. Her vil en af de syv TMG M/50 være mere relevante. Maskingeværerne kan placeres på forskellige positioner omkring på skibene.

Den store kanon har ikke desto mindre en god funktion også over for pirater i form af sin præventive effekt og store visuelle symbolik, da det i høj grad er den, der illustrerer, at her er der tale om et potent krigsskib.

Til mellemstore mål og især til nærforsvar har skibene to stk. 35 mm-Oerlikon Millennium CIWS-kanoner. Det primære formål med disse kanoner er at nedskyde indkommende missiler, men kanonerne kan også anvendes mod overflademål og andre luftmål. Kanonerne er placeret på fordækket og på hangartoppen, hvilket giver 360-graders dækning.

FLEXDÆK

På de to fregatter Esbern Snare og broderskibet Absalon findes der et såkaldt flexdæk. Det er at sammenligne med et bildæk på en færge, hvor køretøjer og last kan blive kørt direkte om bord via en port i hækken på fregatten. Flexdækket udgør mere end to tredjedele af skibenes længde. Det er 84 x 10,9 x 4,5 meter (850 kvadratmeter) stort. Flexdækket er forstærket, så det kan fragte køretøjer med en vægt på op til 62 tons (for eksempel Leopard 2 kampvogn).

Flexdækket kan blandt andet rumme følgende:

- Beboelsescontainere, som kan øge skibets kapacitet fra normalt cirka 165 personer til 300 personer.
- Et helt felthospital – ligeledes i containere med kapacitet til at behandle cirka 40 akutte patienter om dagen eller op til 10 store operationer.
- Kontorer og stabsfaciliteter i containere.
- Ekstra gods for eksempel forplejning eller bure til for eksempel frømandenes våben.
- Ekstra indsatsfartøjer.
- Kampvogne, lastbiler og andre køretøjer.
- Miner til udlægning. Skibene kan dermed fungere som minelæggere.

er derfor ikke vigtigt at eftersætte pirater, der kunne finde på at tage flugten.

"Jeg har ikke nogen mission om, at vi skal fange dem. Hvis vi kan få dem til at afbryde et angreb eller stikke af, er det sådan set fint. Kan vi ødelægge deres motorer, konfiskere deres grej og få dem sat i land, så er det endnu bedre. Vores mission handler om at øge sikkerheden i Guineabugten. At få piraterne retsforfulgt er sekundært. Det kan muligvis være meget svært på Afrikas vestkyst i forhold til, at vi skal have kontakt med flere forskellige landes myndigheder. Vi risikerer at skulle bruge en masse tid på det. Tid, der kan anvendes bedre til at øge sikkerheden i området. Vores opgave er opfyldt, når piraterne kommer tomhændet hjem. Gerne uden motor og våben. Når det er sagt, så vil vi selvfølgelig gøre, hvad vi kan for at få retsforfulgt pirater, der kan knyttes direkte til et angreb på et handelsskib, eller hvis de tages på fersk gerning om bord."

Tid er vigtigt. Skibet er bygget til at kunne være op til 28 dage på havet uden at genforsyne olie, mad, vand eller for den sags skyld toiletpapir. Vand producerer skibet selv ud af havvand, der er filtreret i et osmoseanlæg. Som udgangspunkt planlægger man dog at gå i havn cirka hver tredje uge.

"Vi vil gerne have muligheden for, hvis vi er på vej ind til havn og får en opgave, at vi så kan udskyde havneopholdet. Vi har dog haft situationer, hvor vi har været på søen i næsten 40 dage. Så bliver salaten lidt kedelig." 🌱

Soldater skal have bedre værktøjer til at håndtere stress

Et nyt pilotprojekt skal styrke danske soldaters mentale robusthed. Målet er, at mentaltræning bliver en integreret del af den militære træning.

Der er et stort behov for, at soldater skal rustes bedre til at klare belastningssituationer. Det viser den seneste evaluering af veteranindsatsen (2020). Her efterlyses, at den enkelte soldat får bedre viden om stress og redskaber til stresshåndtering. Derfor opstod ønsket om et undervisningsmateriale, der var mere hands-on og med bedre redskaber til at modvirke stress.

Formålet er at forberede soldaten til en hverdag præget af uventede opgaver, ventetid, lejlighedsvis berøvelse af basale behov som søvn og mad samt afsavn af familie og venner.

Disse udfordringer skal projektet "Forebyggelse gennem militær mentaltræning" – et nyt uddannelseskoncept – imødegå.

Udarbejdelsen af uddannelseskonceptet bygger blandt andet på resultater, som psykolog Halfdan Fryd Koot fra Veterancentret har frembragt i forbindelse med sin ph.d. "Udvikling af psykologisk resiliensprogram til danske soldater", som forventes afsluttet i 2022.

"Når vi er stressede, bliver vi dårligere til at regulere egne følelser. Øvelser i stresshåndtering i de missionsforberedende uddannelser skal derfor være en lige så naturlig del af uddannelsen som løbetræning. Soldaterne skal være fortrolige med øvelserne, som skal sidde på rygmarven. Hvis de ikke øver løbende, forsvinder færdighederne," siger psykolog Halfdan Fryd.

Stort potentiale

Evalueringen af veteranindsatsen viste også, at hjemtagelse og debriefing fungerer godt, men at der er plads til forbedring

af forebyggelsesindsatsen. Der er et stort potentiale her, viser den undersøgelse, Halfdan Fryd Koot og kolleger har gennemført.

Soldater fra Hærens Reaktionsstyrker (HRU), altså potentielt kommende udsendte konstabler fra Jyske Dragonregiment og Den Kongelige Livgarde blev undervist i en række forskellige teknikker inden for militær mentaltræning. Det var ud over åndedrætsøvelser, som er helt grundlæggende indenfor mentaltræning, også undervisning i systematisk at arbejde med visualisering af situationer som præstationsfremmende redskab og evnen til at skabe ro i sig selv. Desuden arbejdede de med såkaldt kognitiv omstrukturering, hvor de blev undervist i at tænke mere konstruktivt og sætte spørgsmålstegn ved egne negative tanker. Teknikkerne er kendt som "Big 4" og er oprindeligt udviklet af de amerikanske NAVY SEALs og senere taget i brug mange steder i verden. Erfaringerne viser, at HRU-soldaterne var meget motiverede for at bruge værktøjerne, men at introduktion og træning er altafgørende.

»Når vi er stressede, bliver vi dårligere til at regulere egne følelser. Øvelser i stresshåndtering i de missionsforberedende uddannelser skal derfor være en lige så naturlig del af uddannelsen som løbetræning«

Halfdan, psykolog

"Soldaterne havde en øget følelse af at kunne bruge værktøjerne. Det er objektivt ikke det samme, som at de fik noget ud af dem, men det giver dog en positiv effekt i form af øget mental kompetence. Det kræver dog både positive kompetencer og motivation at omsætte mentaltræning til praksis," siger Halfdan Fryd Koot.

Mangler systematisk program

Hans resultater er hjørnestenen i projektet "Forebyggelse

 Soldater fra Den Kongelige Livgarde og Jydske Dragonregiment er blevet undervist i en række forskellige teknikker indenfor mentaltræning.

gennem militær mentaltræning”, fortæller projektleder og psykolog Anders Kjærgaard ligeledes fra Veterancentret.

”Vi ved, at der er stresshåndteringsværktøjer, der virker, hvis man anvender dem kontinuerligt. Ved at udbrede kendskabet til stress på en systematisk måde er det målet, at soldaterne skal blive bedre til at spotte tegn på stress og ubalance hos sig selv og deres makker og række ud efter hjælp i tide. Samtidig skal kendskab til stress reducere stigmaet ved at søge hjælp. Endelig skal konkrete stresshåndteringsværktøjer være med til at give soldaten flere handlemuligheder. Vi tror på, at værktøjerne kan være med til at nedbringe antallet af stressrelaterede efterreaktioner. For soldaterne vil komme ud i pressede situationer, som kan udløse stressreaktioner. Vores opgave er at kvalitetssikre hvilke stresshåndteringsværktøjer, der er best practise og vidensdele til soldaterne, så de er klædt bedre på til at håndtere de situationer før, under og efter,” forklarer han.

Anders Kjærgaard understreger, at mental robusthed har haft Forsvarets bevågenhed i en årrække, men at det hidtil har været implicit og usagt, ligesom der har manglet et systematisk program integreret i den militære træning og uddannelse skåret til efter danske forhold.

”Der er mange forskellige initiativer i Forsvaret, men det er oftest båret af ildsjæle, der har prøvet ”noget” indenfor mentaltræning. Det er en jungle at finde rundt i, og derfor vil det være hensigtsmæssigt, hvis det systematiseres og forankres fra start. Herfra kan man så dygtiggøre sig videre efter behov og interesse,” siger Anders Kjærgaard og fortsætter:

”En del af vores opgave er at gøre det eksplicit og en naturlig del af den professionelle soldats uddannelse. Vi har skelet til andre

Projektleder Anders Kjærgaard, Veterancentret. Privatfoto.

NATO-landes erfaringer og deres best practice. Nu skal vi sætte det ind i en dansk kontekst, når vi udvikler og designer såvel tests som undervisningsmoduler.”

Det er planen, at undervisningen skal overtages af i første omgang sergenter og delingsførere. De skal på linje med andre fag stå for den mentale træning i forbindelse med undervisning i Hærens Basisuddannelse.

”En stor udfordring er at få det ind på uddannelser som supplement til den eksisterende, da tiden på uddannelserne er knap. Det kræver dialog med alle med ansvar for uddannel-

ser. For at få mental robusthed og stresshåndtering forankret i hele Forsvaret kræver det opbakning fra ledelsen på alle niveauer, ligesom soldaterne skal se meningen med det,” fortæller Anders Kjærgaard.

Testes i Livgarden

Næste gang programmet skal testes, bliver til december i år, hvor to hold værnepligtige i Den Kongelige Livgarde inddrages. Deltagerne får undervisning af deres førere, som forinden er blevet undervist af militærpsykologer, og måles før, midtvejs og ved afslutningen af de fire måneder. Bagefter skal alle data grundigt analyseres, så de giver et billede af, hvad der virker og hvordan.

”Vi skal blandt andet afklare, hvornår træningen mest optimalt bør implementeres i soldaternes karriere. Erfaringer fra andre lande viser at jo tidligere desto bedre. Vi

Psykolog Halfdan Fryd Koot, Veterancentret. Privatfoto.

skal være realistiske og finde det rette tempo uden at være uambitiøse. Det kræver, at vi klarlægger, hvad der er den rette mængde træning for, at det har effekt. Og så skal materialet være tilpas enkelt og forståeligt, så det kan gives videre,” siger Anders Kjærgaard.

Det er hensigten at opbygge en onlineplatform, hvor alle ansatte i Forsvaret har adgang til værktøjer i stil med appen Træn med Forsvaret – blot i stedet med opmærksomheden rettet mod mentaltræning. 🧠

Hjælp forskningen

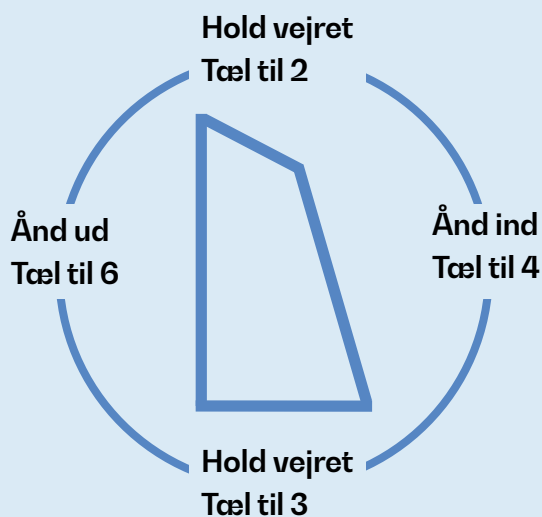
Center for militær fysisk træning (CMT) og Veterancentret (VETC) står begge med koncepter, der enten skal udvikles og implementeres eller tilpasses og optimeres i forhold til bedst muligt at hjælpe personalet i Forsvaret.

Derfor er der lanceret en brugerundersøgelse med fokus på det professionelle trækulør: Fysisk parathed, Mental styrke og Korpsånd & sammenhold. Igennem brugerundersøgelsen opnås forhåbentligt et mere detaljeret indblik i holdninger, motivation, vaner, præferencer med mere hos et demografisk repræsentativt udsnit af Forsvaret. På

baggrund af undersøgelsen vil CMT og VETC skabe skræddersyede målsætninger, strategier og konceptoptimeringer til fremtidigt brug for personalet i alle værn og myndigheder. Har du ikke allerede besvaret, så er der mulighed for det ved at bruge QR koden til venstre”

Stress af som en frømand

Når du bliver presset eller skal yde maksimalt, så er dine mentale værktøjer afgørende. I Frømandskorpset arbejder man med MMT eller Militær Mentaltræning, der hovedsagligt består af fire teknikker kendt som Big 4: Visualisering, vejtrækning, indre dialog samt mål og delmål. Ved at arbejde med de mentale teknikker og lære at regulere sit stressniveau, bliver man i stand til at være i nuet og præstere under pres. Det handler ikke om at være god til alle fire teknikker, men om at prøve dem af og finde frem til dem, der virker for dig.

Ved Frømandskorpsets Elevskole briefes eleverne først, hvorefter læringen afprøves i praksis. Ved åndedrætsøvelser for eksempel skaber instruktørerne en kunstig stresstilstand gennem hyperventilation, hvorefter åndedrætsøvelsen begynder. Efterfølgende fortsætter træningen i de forskellige øvelsesscenarier fra svømmehal, over til dykning og orienteringsmarcher.

Grundlæggende i al mentaltræning er briefing, øvelse, gentagelse og afprøvning i nye scenarier. Formålet er, at soldaten kan forholde sig rolig i alle mulige tænkelige og utænkelige operative scenarier.

Elevskolen arbejder i det hele taget med train as you fight, fight as you train-princippet i forhold til operatørens virke. Derved leves MMT ud - også i elevernes praktiske dagligdag.

Åndedræt

Ved Frømandskorpsets Elevskole tager man udgangspunkt i en anerkendt metode kendt som box breathing, som man på elevskolen har videreudviklet til 4T6. Man tæller til fire på indånding, holder vejret, ånder ud, mens man tæller til seks og holder igen vejret, hvorefter øvelsen gentages.

Det vigtige - både fysiologisk og psykologisk - er rolige og dybe åndedræt, at udånding er længere end inhalering, og at man bliver ved i cirka halvandet minut, hvilket er den tid, der kræves af kroppen til at ændre tilstand. 🌀

Gode råd til et optimalt åndedræt

1. Brug mellemgulvet (maven)
2. Langsom jævn og kontinuerlig rytme
3. Fyld lungerne ved indånding (gennem næsen)
4. Tøm lungerne ved udånding (gennem munden)
5. Sørg for at din udånding er på samme længde eller lidt længere end din indånding
6. Ret din opmærksomhed og fokus mod åndedrættet

Big 4

- **Visualisering**
Forsøg at se dig selv gennemføre en opgave eller visualiser noget rart for at flytte fokus fra noget ubehageligt.
- **Vejtrækning**
Udåndinger bør være længere end indåndinger. Brug åndedrætsøvelser til at regulere stress og nervøsitet.
- **Indre dialog**
Vær opmærksom på negative tanker og forsøg at tale støttende til dig selv. Også når du er presset.
- **Mål og delmål**
Sæt hele tiden mål og delmål, der er overskuelige.
En elefant skal spises i små bidder.

TQ

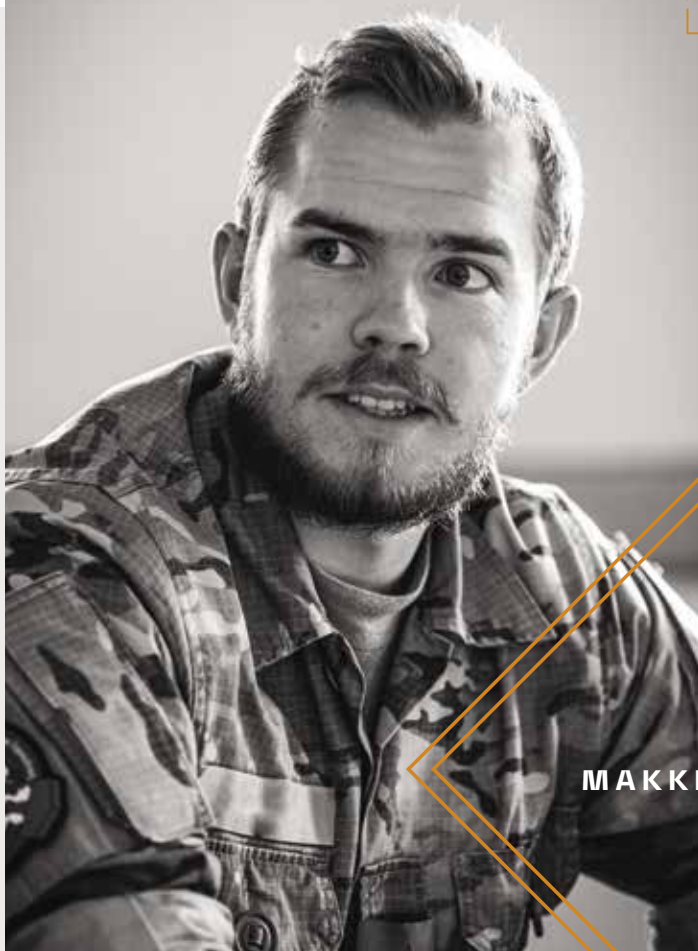

Altid vågen

NMOC

► **Midt i Bunker 1137** på Flyvestation Karup ligger Det Nationale Maritime Operations-center – i daglig tale NMOC'en. Her er der altid øjne på de mange skærme, hvor billeder og data fra de danske farvande strømmer ind. I NMOC'en løser de både militære og civile opgaver. Samtidig fungerer de som det danske Joint Rescue Coordination Centre, der har ansvaret for sø- og flyredning.

✕ Kristian (tv.) og GER (th.)

MAKKERSKAB

»Vi har nærmest vores eget kodesprog«

Det er en kold, stille og overskyet vinterdag. En F-16 bryder pludselig stilheden, da den suser gennem luften med efterbrænder på. Den har kurs mod solen over skyerne. I cockpittet sidder GER, hvor han skal øve kamp mod 10 andre fly. En opgave, der ikke er mulig uden Kristian, som sidder på landjorden bag sin computerskærm. GER og Kristian er henholdsvis pilot og mission planner ved Eskadrille 727, som er Danmarks eneste fightereskadrille. For dem er makkerskabet essentielt i forhold til at udføre opgaven. De har kommunikationen i højsædet, for hvis den fejler, bliver risikoen for en mislykket mission meget større.

● Hvor længe har I arbejdet sammen?

Kristian: "Jeg startede herude i eskadrillen for et år siden. Jeg er rimelig ny, så vi har ikke arbejdet sammen så længe."

GER: "Men vi har fløjet svævefly sammen i omkring tre år, for i fritiden flyver vi tilfældigvis også i samme klub."

Kristian: "Det er nok det, som har bundet os sammen."

● Hvordan foregår jeres samarbejde?

Kristian: "Ved de større missioner starter det typisk dagen før, hvor man planlægger sammen med piloten. Vi sætter os foran en computer og beregner ruter, brændstof og forskellige koordinater."

GER: "For mig starter det lidt i det grove. Man planlægger, hvilke grænser man skal holde sig fra, og hvor man skal være på hvilke tidspunkter. Hvis man er i krig, starter det, som Kristian siger, dagen før, men fordi vi er i

fredstid og skal lave alt muligt andet også, bruger vi typisk tre timer på det før briefing."

● Hvorfor er jeres job vigtige for hinanden?

GER: "En F-16 kan godt flyve, uden at man har planlagt noget – altså motoren starter, og flyet letter. Men uden en mission planner kommer man ikke ret meget længere. Man ville ikke kunne forsvare Danmark eller gå i krig uden at have én, som kan sætte systemerne i flyet op, og det har man ikke tid til at gøre som pilot. I USA står de unge piloter for planlægningen, og de bruger derfor tid, som de ellers kunne have brugt på at flyve."

Kristian: "For en mission planner er piloten spidsen af pilen. Det er piloten, som skal ud og løfte den endelige opgave. Men for at kunne det, er det vigtigt, at piloten fortæller mig, hvad vedkommende har brug for. Jeg skal bruge en pilot, jeg kan samarbejde med for at kunne levere det bedste produkt."

● Hvad gør, at I er et godt makkerpar?

Kristian: "GER er en af de yngre piloter i eskadrillen, og det gør, at jeg kan mærke, at vi både fungerer godt på et socialt, men også på et professionelt niveau."

GER: "Kristian er også en af de yngre i eskadrillen, og han fanger tit ting, uden jeg rigtigt behøver at forklare dem."

Kristian: "Det hjælper også, at vi kender hinanden så godt. Vi har nærmest vores eget kodesprog."

GER: "Jeg behøver ikke kigge ham over skulderen for at sikre mig, at det bliver gjort ordentligt. Han er superhurtig og selvtænkende, så jeg stoler på, at han gør det på den rigtige måde."

● Hvordan er I nået dertil?

GER: "Jeg tror, det kom ret hurtigt. Vi flyver jo hver dag, og vi gør det samme hver dag. Der skal ikke gå meget mere end et par uger, så er man et godt team."

Kristian: "Jeg tror, det hjælper, at man også fungerer godt uden for det

operative. Altså at man også lige kan fange hinanden i en kaffepause og smalltalke i et par minutter."

GER: "Det hjælper også, at der er motivation fra begge sider. Man vil gerne levere et godt produkt, og det kan man ikke, hvis man ikke lytter til hinanden."

● Hvad har I oplevet sammen?

GER: "Vi har været i Norge til Artic Challenge Exercise sammen, og det var megafedt. Det er også mere kompliceret for mission plannerens side, for der skal han selv bygge det hele op fra bunden."

Kristian: "Der kommer man også hinanden mere ved. Du har pludselig mekanikere, efterretningsfolk, piloter og mission plannerne – for at nævne nogle få – på meget mindre plads, end vi er vant til i hjemme. Det bliver mere dynamisk på en måde."

● Hvad håber I på, fremtiden bringer?

GER: "Jeg kan godt starte! Jeg håber på, at vi bliver ved med at være et lige så godt team. Men jeg håber også på, at der kommer flere mission plannerne. Vi har brug for flere gode hoveder, som kan fange ting hurtigt og være selvtænkende."

Kristian: "Det er jeg meget enig i. Jeg håber på, at vi bliver flere mennesker om at løse den opgave, vi har, men også at komme til at arbejde videre med det samarbejde, vi har." ✨

Makkerparret

Kristian har før arbejdet i Hæren, hvor han tog sin sergentuddannelse, men er nu mission planner ved Eskadrille 727.

GER er pilot og løjtnant ved Eskadrille 727 og har fløjet F-16 i tre og et halvt år.

Flyet

F-16 Fighting Falcon

Topfart: Over Mach 2

Vægt: 9207 kg

Længde: 15 m

Vingefang: 9,96 m

Er udstyret med: 20 mm-maskinkanon og har desuden plads til bomber, raketter og missiler.

Det akkumulerede antal flyvetimer for den danske F-16 flåde er pr. 4. 10. 2021:

345.448 flyvetimer

Bomber over Serbien

F-16-pilot major Max Vilhelmsen foretog 30. maj 1999 Flyvevåbnets første bombeangreb. Han valgte at bruge en enkel og velafprøvet våbenafleveringsmetode.

Klokken 0600 30. maj 1999 møder major Max Vilhelmsen ind på Grazzanisebasen i Syditalien.

Han skal som den første danske pilot nogensinde bruge bomber mod et fjendtligt mål. Hans nattesøvn har ikke været den bedste, men da briefingerne går i gang, er han rolig og fokuseret. Alt foregår efter procedurer, der er velkendte, og som han er trænet i. Også da han nogle timer senere trykker på den røde knap, og seks bomber falder ned over et kommunikationscenter i det sydvestlige Serbien.

Max Vilhelmsen deltager som chef for eskadrille 730 i NATOs luftkampagne – Operation Allied Force – mod Jugoslavien. Formålet er at få Jugoslaviens serbiske præsident, Slobodan Milosevic, til at standse etniske udrensninger af Kosovos albanskaltende befolkning og trække sine styrker ud af den serbiske provins. Slobodan Milosevic er dog mere stædig, end NATO har forventet. Fremfor at holde inde med forfølgelsen af civile i Kosovo giver han ordre til Operation Hesteko, hvor serbiske styrker driver op imod en million kosovoalbaniere på flugt. NATO svarer igen med at udvide bombeangrebene til også at ramme den serbiske infrastruktur og regeringsapparatet. Men det er en svær balancegang for

den vestlige alliance, for samtidig med at bombardementerne skal lægge pres på Slobodan Milosevic, skal de gøre alt for undgå civile tab. Bomberne skal ramme præcist.

Laserstyring eller ”dumme bomber”

Combined Air Operations Center (CAOC) 5, der leder operationerne mod Jugoslavien, har brug for flere fly, der kan bombe, og anmoder om, at de danske F-16-fly, der hidtil kun har haft en luftforsvarsrolle, kan deltage i offensive bombemissioner med præcisionsbomber. Max Vilhelmsen bliver som chef for Eskadrille 730 inddraget i overvejelserne. Danskerne har laserstyrede bomber med til Grazzanise, og han og de andre piloter har hjemme i Oksbøl trænet i at bruge dem mod mål, der er udpeget af forward air controllers på jorden. Desværre kan den metode ikke bruges i Operation Allied Force, hvor NATO ingen styrker har på jorden. Alternativet er ”buddy lasing”, hvor et andet fly belyser målet, som de laserstyrede bomber skal ramme. Danske F-16 kan dog ikke udføre buddy lasing selv, da de endnu ikke har fået det nødvendige system, LANTIRN POD. Max Vilhelmsen er med i drøftelser om, hvorvidt et fly fra en anden nation kan udføre buddy lasing for de danske F-16. Hans holdning er, at buddy lasing er udelukket, med mindre danskerne får mulighed for at træne det inden en skarp mission. Mottoet ”fight as you train” er hans ledetråd for operationerne i Jugoslavien. Det vil han ikke gå på kompromis med. I stedet for buddy lasing anbefaler han, at de danske F-16-piloter anvender metoden Continuous Computed Impact Point (CCIP), som alle er rutinerede i. CCIP bruger ”dumme bomber” uden laserstyring og er et pendullignende sigte på pilotens head up display.

”Den våbenafleveringsmetode, som man

har på F-16, er ekstremt nøjagtig, hvis piloten gør, som han skal,” forklarer han. Det er ikke muligt at arrangere træning med buddy lasing midt under konflikten, så danskerne kommer til at bruge CCIP med ”dumme bomber”.

Danske F-16 får offensive missioner

24. maj kommer den første ”air task”, hvor danskernes rolle skifter fra defensive ”combat air patrols” til offensive bombemissioner. Målet er i det sydlige Kosovo, men Max Vilhelmsen må 26. maj annullere angrebet, da han ikke kan se det på grund af skydække. Han afbryder missionen og returnerer til Grazzanise. Danskernes næste mål er i provinshovedstaden Pristina, men NATO afblæser missionen lige inden take-off.

30. maj er Max Vilhelmsen igen på vingerne sammen med en wingman i et andet F-16-fly. Missionen er at bombe et kommunikationscenter i det sydvestlige Serbien. Første punkt i flyveplanen er lufttankning over Adriaterhavet. Med fire missiler, en indvendig og udvendig brændstoftank og tre 500 pundes MK82-bomber på hver vinge er F-16-flyet meget tungt og har brugt over halvdelen af flyets brændstof på take-off og 30 minutters flyvning.

Han trykker på den røde knap

Efter et ophold i et venteområde sætter Max Vilhelmsen kursen mod målet. Han spotter nogle på forhånd aftalte fikspunkter og melder det til sin wingman, der bekræfter, at han også kan se dem. Af hensyn til fjendens luftforsvar, der stadig er intakt, må de ikke flyve under 3.000 meters højde. På denne dag er der godt vejr, og målet er synligt.

Max Vilhelmsen indleder angrebet og vælger at flyve ind på målet med solen i ryggen, hvilket er den mest fordelagtige angrebsretning. Da han har fundet angrebets initial point (IP), aktiverer han kontakten til våbenkredsløbet. I det samme kommer det pendullignende CCIP-sigte op i head up displayet. Max

Max Vilhelmsen (tv.), da han i 1986 havde rundet 1.000 flyvetimer i F-16. Inden han stoppede som aktiv pilot i 2006 nåede han op 4.000 timer. ”Jeg har stræbt efter en flad karriere, fordi jeg var i Forsvaret for at flyve flyvemaskiner,” siger Max Vilhelmsen om sin tid i Forsvaret. Foto: Flyhistorisk Samling.

F-16-kampfly med seks MK82-bomber sat op i to Tripple Ejector Rack på samme måde, som da major Max Vilhelmsen 30. maj 1999 angreb et mål i det nordlige Kosovo. Foto: Jan G. Jørgensen.

→ Vilhelmsen trykker på styrepindens røde knap, da målet er inde i cirklen i pendulet på hans head up display. Hver gang to bomber forlader vingerne, giver det et lille bump i F-16-flyet. Han slipper først den røde knap, da alle seks bomber er afleveret. Så gennemfører wingmanen sit angreb med yderligere seks bomber. Straks efter forlader de to danske F-16-fly målområdet.

”Vi har gjort vores bedste for at udnytte våbensystemet til det, som det er designet til. Om bomberne har ramt; det må de finde ud af på anden vis,” siger han. Hele missionen har han oplevet, som om det var en øvelse. En gentagelse af indøvede procedurer og teknikker.

I de følgende dage kommer der en lind strøm af air tasks med bombeopgaver til de danske F-16. I det næste angreb afleverer de danske piloter 12 bomber. 4. juni er de i gang med planlægningen af endnu et bombeangreb, da en duty officer afbryder dem. ”Nu kan I godt pakke sammen. Det er slut,” siger han. Slobodan Milosevic har givet efter og accepteret NATOs krav. 🇪🇺

✗ Major Max Vilhelmsen ved siden af sit F-16-kampfly, da han 30. maj 1999 er vendt tilbage til den syditalienske base Grazzanise fra Flyvevåbnets første bombetogt. Foto udlånt af Max Vilhelmsen.

Foto: Lars Bøgh Vinther

Søren Nørby - ph.d. i historie og forsker på Forsvarsakademiet - ser Flyvevåbnets første bombeangreb 30. maj 1999, som en vigtig milepæl i Forsvarets historie. ”Jeg vurderer den historiske betydning meget højt. Især hvis man ser det værnsspecifikt for Flyvevåbnet. Hæren og Søværnet havde i 1999 været udsendt i forskellige konstellationer, men for Flyvevåbnet var det første gang, og derfor har det stor betydning. På dette tidspunkt er det vigtigt at være med på den internationale bane, ellers er der en risiko for, at man bliver nedprioriteret”.

Skiftet fra defensive til offensive bombemissioner er et markant vendepunkt for Flyvevåbnet.

”De danske politikere får i 1999 øjnene op for værdien af at have et velfungerende flyvevåben, der er oppe på samme teknologiske niveau som amerikanerne,” understreger Søren Nørby.

I de følgende år får Flyvevåbnet LANTIRN pod og bliver dermed bedre i stand til at anvende præcisionsbomber. Danske F-16-kampfly bruger 923 præcisionsbomber mod Gadaffis styrker i Libyen og 887 præcisionsbomber mod terrorbevægelsen ISIL i Irak og Syrien.

✗ Lavhøjde-navigation og målretning Infrarød om natten, eller **LANTIRN**, er et kombineret navigations- og målretningssystem.

Listen

UDTRYK, DU (MÅSKE) IKKE VIDSTE, HAR MILITÆR OPRINDELSE

Mange danske ordsprog udspringer fra Forsvarets historie eller fortidens felttog. Listen bringer fire eksempler på ordsprog med en militær oprindelse.

TEKST: SUNE WADSKJÆR NIELSEN

Tordenskjolds soldater. Affotografering af maleri af Vilhelm Rosenstand. Forsvarsgalleriet.

Batseba. Rijksmuseum. Public Domain.

Cai Hegermann-Lindencrone. Det Kongelige Bibliotek.

Dansk orlogsbrig affyrer bredside. Tegning af premierløjtnant Wulff. Forsvarsgalleriet.

Røven af 4. division

► Mange tror, at dette er et fodboldudtryk, men faktisk stammer det fra krigen i 1864.

4. division var en militær enhed, der mest bestod af kavaleri og opererede i Jylland. Dens opgave var at kæmpe henholdende og defensivt. Det brød aviserne sig ikke om og skrev, at fjenden kun så "røven af 4. division". Chefen generalløjtnant Cai Hegermann-Lindencrone kaldte de "general Baglæns".

Tordenskjolds soldater

► Erobringen af den svenske fæstning Karlsten, der kapitulerede 26. juli 1719, hører til en af Tordenskjolds største bedrifter.

Det er her, at udtrykket "Tordenskjolds soldater" stammer fra. Ved hastigt at flytte rundt på sine soldater skulle Tordenskjold have fået Karlstens kommandant, Danckwardt, til at tro, at den danske styrke var overlegen, hvilket den på ingen måde var, hvorfor svenskerne overgav fæstningen. Historien er opdigtet, men udtrykket bruges ofte til beskrive, når de samme personer optræder i mange forskellige sammenhænge.

Det glatte lag

► Hvis man uddeler en ordentlig gang kritik til en kollega eller i kommentarsporet på Facebook, kan man bruge udtrykket: "Jeg gav ham det glatte lag."

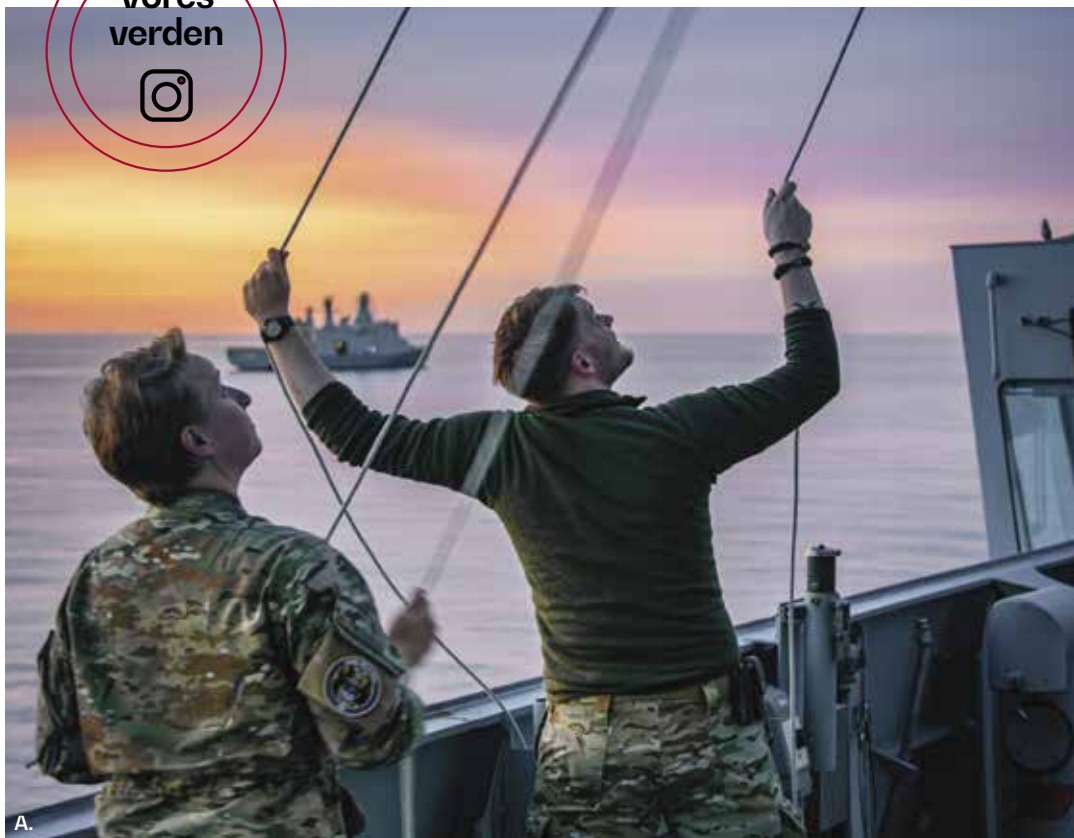
Virkelighedens glatte lag var ikke bare spydige ord, men en sværm af kanonkugler affyret fra et orlogsskib. Lag er en række af kanoner i samme højde i bredsidens af et krigsskib. Samlet set betyder "det glatte lag" et helt kanonbatteri, der fyres af mod et fjendtligt skib.

Uriaspost

► Som soldat bør man kende ordet uriaspost, som betyder en udsat eller livsfarlig post.

Ordet stammer fra Bibelens omtale af Kong Davids felttog. Mens krigerne kæmpede, forførte Kong David den smukke kvinde Batseba, som han gjorde gravid. Problemet var, at hun var gift med soldaten Urias. Kong David sørgede for, at Urias kom i forreste linje i det næste slag, hvor han faldt. Bagefter giftede kongen sig med den stakkels soldats enke.

Vores
verden

A.

B.

C.

D.

E.

A. @mik_dyrby

KU'er (kommunikationsgaster, red.) ombord på fregatten Iver Huitfeldt. Signaløvelse med Esbern Snare. #søværnet #forsvaret #hdmsiverhuitfeldt #2eskade #divex

B. @ingeniorregimentet

Kamp fra en stilling. EOD og Searchkompagniet har været i felten med 2. deling for at træne deres grundlæggende færdigheder i BSO-tjeneste, march og kampstilling. #ingeniorregimentet #forsvaret #hæren foto: Henri H. Niclasen/IGR

C. @funder_fotografi

Der hængsles i en solnedgang, og @1.panserinfanterikompagni går på jagt i klitterne.

D. @ibhenrj

One awesome week done with hoisting on land, ship, dinghy and water in the Seahawk and Merlin helicopter. I have to practice this so I can get to my patients and also to get my patients onboard the helicopter in a sling, basket or stretcher. #forsvaret #militærret #medicaldoctor #eskadrille722 #eskadrille723

E. @sjanne1985

Både store og små var helt klar til flagdag #soldat #livgarden #flagdag